

VILÁG

Megjelenik a politikai, tudományos és művészeti Lap minden héten kétszer: Szerdán és Szombaton. Hivatalos tudósításokon kívül, Hírlöje közül minden hirdetőment, egy ötos-szelet sorától három krajczárért pengő pénzben.

Előfizetheti helyben a szerkesztő-hivatalban [Uri-utca 50. sz. alatt, 1. sz. emeletben], félévre postán 6, különben 5 ezüst forinttal; az országban minden — azon kívül csak a bécsi cs. kir. fő - postahivatalnál Bécsben.

Nem-rendes levelezők kéretnek az Intézethez bérmentesen küldeni közléseiket.

Minden közlés „a Világ szerkesztő-hivatalának” cím alatt kéretik beküldetni.

Tartalom.

MAGYARORSZÁG ÉS ERDÉLY. Kinevezés, Népmagyarosítás. — Egy könyvecske. Fovárosi hírek. — Pesti szegénygyermek-kórház. — A magyar dohánytermesztők érdekében. — Tudósítások: Zemplény. — Szepes, Fejérmegyék közgyűléséről. — Tornában az új főispán beiktatása. Zagrábban az új horvátországi bán beiktatásának ünnepe. — Levél b. Mednyanszky Alajos öccsének f. évi aug. hónapban Bácsmegyében mulatásáról. Öszinte válasz. — Közgyűlési és törvényeségi határnapok novemberben. Magyar partvidék. Fiumei levél (vége) Listé és társai (folytatás). Hírlapi kalászkok.

kotványra nézve ellenszenvről, midőn messzeágazó politikai czélokra vádoltatának, felkiáltottak: „milly alávalókép gyanusítottunk!”

De lássuk a könyvecsket.

A „Kis kate nagy emberek számára”, előttünk fekszik, 's ebből különös mély belátás nélkül is ujalag kitalálhatni, hogy az ilirpárt, nemesupán irodalom iránti lelkesedéstől vezéreltetik lépteiben. — Előttünk ezúttal azon földabrosz is, melyet néhány hónappal ezelőtt Saffarik adott ki Prágában; 's ez némileg magyarázóul, vagy legalább kalauzul szolgálhat a könyvecske azon helyeinél, mellyek talán homályosak-, vagy kétesértelműeknek tetszhetnek? E földabroszon láthatni „Illyriát”, mellynek nagy része édes Magyarháznak déli területéből van kihalitva, 's láthatni rajta az „Oláh” birodalmat is, mellynek kiegészítésére Beregtől Krassóig honunk keletdéli megyéi 's egész Erdély vannak kiszakítva olyformán, hogy az erdélyi megyék magyar helyei, a csekély székely- és szászölddel együtt a hatalmas Oláhbirodalomtól lennének körülszanczolva! — A könyvecskeben továbbá, midőn a magyar koronának ausztriai kormány alatti tartományban létező különajku népeiről olyképen tétetik szó, mintha a magyarok mindezen népekre a magyar nyelvet — saját nemzeti nyelvök eltorlésével — a reformata vallással együtt (?) felérőtetni akarnák; a kate Sd. kérdésében ez áll: „Van éjoga ezen nemzeteknek (szlávok-, oláhok- és szászoknak) magokat annak ellene szegezni?” Az e kérdésre adott feleletben pedig a legmalarszabb socialismusi elvek foglaltatnak, elannyira, hogy az ember kísértetbe jö hinni: miszerint itt nem az ilir irodalom és nemességi adómentesség mellett küzdő iliriek: hanem Owen, Fourrier vagy S. Simon valamely ihletelti tanítványa szól a katekizáló „nagyemberhez.” — A 11d. kérdésre adott feleletben pedig így szól a katekizáló ilir: „hanem Magyarországbán, törvényeket, az alsóbbrendű nemességnek befolyása csekély, minden egyéb nemnemes lakosok = 0.” — Mindez, persze, a politikához teljességgel nem tartozik. — Aztán gyönyörű összhangzatban is áll azokkal, miket a 22dik kérdésre szóló feleletben mond a katekizáló, holott is az ilirpártot azon gyanú alól, mintha az Horvátország lakóit elnémetesíteni törekednék, így menti fel: „Hiszen, épen a magyarok azok, kik az adót elvállalni akarják; olvassatok csak a magyar lapokat. 's meglátjátok, hogy így van; mi e részben sem meggyegyléseken, sem lapjainkban az adó elvállalása mellett szót nem emeltünk.” — „Mi municipalis jogainkat, épen a magyarok törlesztési dühe ellen védjük (12.k.).” Azaz: nem akarunk velök sem a katonatartás terhében, sem a katonai (csupán jobbagyi telkektől fizetendő) „egész” adónak teherviselésében részesülni, — mert ez municipalis jogainkkal ellenkezik!

Az időszaki sajtó egyik főkötelességeül tekintjük mi, olvasóinkat minden körülményre, mi e kellemetlen surlódásokat illeti, figyelmeztetni; nehogy az ez iránti intézkedés nagynapja öket készületlenül találja. Most, inkább mint valaha, értesítve kell lenni a nemzetnek azokról, mik nyelvére — nemzetiségének, 's a trónt támogató alkotványos állásának e szent palladiumára — nézve körülte történnek. Gyakran csekély szálakkint tűnnek fel a tanok, mellyek azt elfojtani iparkodnak, 's ha e vékony szálaeskák figyelmenlül mellőztetnek el, örökké éber elleneink által majd vastag zsinagekké sodortathatnak, hogy háló fonassék belőlök, mellynek erős bojtjait hiába erőködjék aztán széttépni a legszilárdabb nemzeti akarat is, melly szendergve nézte a háló készítését és kitűzését mindaddig, míg az feje fölé nem borítottat?...

Méltánylat és jogosság az, mit mi a nemzetnek e fontos ügy elintézésében — mi hogy messze ne legyen, forrón ohajtjuk — ajánlani bátrak vagyunk Férfiás, — zsarnokságot szülhet, de egyszersmind pulya gyávaságra is vezethető rettegéstől ment — szilárdsággal, de mellyből a mélyen átgondolt mérséklet ne hiányozzék, iparkodjék a nemzet e már nagyon is bonyolított ügynek boldog megoldását minél előbb bevégezni. — Legyünk valahára már „egész e n’ tisztában e nagy, 's kétségkívül első kérdésre nézve, mellynek szerencsés megfejtése szolgálhat egyedül biztos alap gyanánt minden más intézkedésinknek, mellyek bármint javítsunk avagy ujtunk is társadalmi viszonyaink körül, maradandók és áldáshozók a Magyarháza csak úgy leendnek, ha rajtok a nemzet életét föltételező szellem bélyege leszen látható, érezhető; ha azokat a nemzet lelkének változhatlan ihlete fogja átlengeni. — R.

Magyarország és Erdély.

Ö cs. s. ap. kir. felsége Szi cher József hites ügyvéd 's testvére Szi cher János pesti polgár és kereskedőnek vezetéknevök „Szendeffyre változtatását” kegy. megengedni méltóztatott. —

A nmu magy. kir. udv. Kamara a moldvai kir. bánakamrai erdőigyelelősegre Backmann Antal dognacskaik. erdőkerülőt alkalmazta.

Pest, october 29dikén 1842.

Egy könyvecske.

A napokban alkalmunk lön egy kis könyvnek jutni birtokába, mellyet tartalmának különössége miatt érdemesnek hittünk f. olvasóinkkal megismertetni. —

A könyvecske elidegeníthetlen, 's kivált a jelen időkbén minden törvényes móddal nemcsak féltékenyen őrzendő, de sőt okos politikai eszközökkel szilárdítandó nemzetiségünket tárgyazza. — Igénytelen ezime ez: „Kis katekizmus nagy emberek számára.” (**)

Nekünk bizony nem vetheti a zagrábi ilirpárt szemünkre, hogy mi őt „russismussal”, „panslavismussal” avagy a jó isten tudja mennyi „szlavizmus” gattuk. Nem tudtuk ugyanis mindeddig, 's még ma sem tudjuk elhithetni magunkkal, hogy lehessen a XIX. században oly kába ember, ki, mig azon egyetlen szláv tartománynak, melly a jogot sőt méltányt is, különösen pedig a hisztóriai tisztelő felséges ausztriai háznak örökösége alatt álló alkotvánnyal bír, polgára lehet, az absolutismusi ukázok és kancsukák alá jutni vágyot érezzen keblében? Az ilirpárt saját szavai, saját tettei valának szüntelen, mikből törekvéseit megiféltük, 's ha ezekfelől itéletünk nem mindig úgy esett ki, mikint azt az iliriek szerették, avagy ohajtották volna: annak oka nem mi, kik földi lények lévén veséket nem vizsgálhatunk, hanem szavaik és tetteik valának, mellyek után ember mást nem gondolhatott, mint, hogy ök nemzeti irodalmukkal be nem elégedve a körüli lelkes — és ha másképen nyilatkozzék, dicséretes — buzgókodásukat, mihelyest hely és körülmények engedni fogják, a politikai térre is átvendik. — És vajjon csalatkoztunk-e? — Feleljenek magok az iliriek.

Mi erősen hiszszük, hogy nem csalatkoztunk. — De nem is lehetett csalatkoznunk: mert mind szófia-beszéd az, hogy valamely nemzet saját nemzetiségét nyelve által csak és egyedül irodalma kedveért akarná kifejleszteni, virágoztatni és szilárdítani. Az első eszme, melly a nemzeti nyelv mívelése körül valamely nemzetben támad, első magasztos csirája egyszersmind a nemzetnagyság és nemzetdicsőségnek is, mellyre — a hisztória tanúsága szerint — minden nemzet csak népszerű művelődés által juthat el, mi pedig ismét csak a nép nyelve által érthetik el. És ha az ilirpárt szorosán hazója körére szoritkozva indult és haladt volna a dicső czél felé: törekvéséhez a gyanusításnak legcsekélyebb tövise sem fogott volna soha férhetni. De ő, nem elégedve be ezzel, szüntelen a szlávok milliáival, 's e milliók óriási hatalmával kérkedett — és kérkedik: mintha a horvát-tót-dalmát nemzetiség újjjszületésére és felvirágoztatására amaz óriási erőt rémvázul nekünk magyaroknak, sőt egész Európának ellenében is felállítani elkerülhetetlenül szükséges volt volna! — Ök ezt tevék, 's pedig ismételve és untalan tevék ezt; és mégis midőn magyar nemzetiség és al-

*) K „Imadu li ovi narodi pravo protivit, se (van-e ezen nemzeteknek joga ellenszegülni)?” Felelet: „Svakosto se zove covci, ima pravo izobrazit se. Vekoviti dubje seljana, gradjanai velikasa nahdahnuo Svojom neumerlim dohom” sat. (Mindenkinek, a ki embernek nevezetik, van joga magát kimivelni. Az örök szellem épen úgy lehelt be halhatatlan lelket a porba és polgárba, mint a mágnásba) sat. — Ez, mint tudjuk, alapelve a nivellirozó tanoknak: 's hogy ebből aztán a föltett kérdésre „igenlő” válasz következik, az magában értődik.

**) Ezen municipalis jogok közé tartoznak többek közt: a) hogy Horvátország felét fizeti az adónak, melly nálunk a porták száma szerint vettetik ki; b) hogy

A Pesti Hírlap 190. számu vezérczikke csillagos jegyzetében így ír: „Ezt tudva (t. i. hogy hazánk sa-Triestből fedezi, a mi rank nézve szegény), mindig szomorodva olvasók a jelentéseket, hogy Fiumében ez 's ez hónapban, ennyi meg ennyi ezer forinttal több volt a kivitel, mint a behozatal, tehát a mérleg nyereségesen áll: — igen ám: mert a behozatal mind Triestből jött!”

Ezen „igen ám!”-ban mi mélyenható kereskedői éles pillantást és gyakorlati megkülönböztetést lelünk!

Azt hiszszük t. i., hogy mig a (fiumei) kereskedési mérleg (minden hiányai mellett is) nyereségesen mutatkozik Fiumére, sohasincs okunk szomorkodásra: mert legalább bizonyítja, hogy Fiumének van hon értéke, mellyel a szükséges külföldit fedezheti. — 'S ezt a chinaiak szinte úgy átláthatnak, ha üstökük szemökre nem nőtt volna, mint a japániak! —

Az sem baj, hogy a fiumei behozatal (gyarmati 's egyéb déli árukra nézve) mind Triestből történik;*) mert nem sokkal több jön e nembn Triestből Fiumébe, mint mennyi ennek, 's csekély vidéke lakossága szükségének fedezésére megkívántatik; sőt az, hogy ezen árukat Triestből kaphatja, ránézve most még szerencse is: mert különben e csekélységet kénytelen volna távolabb kikötőből pótolni, mi az árut aligha meg nem drágítaná, 's így a kereskedési mérleg nyereséges állását, ha el nem enyésztené is, legalább csökkenthetné? — A váci tőzsér, például, mig Pestről hozathat kávé, cukrot 's a t., nem rendelendi azt Hamburg- vagy Londonbul, annál kevésbbé pedig Indiából: mert a néhány mázsa áru kedveért, nem találkozván ott Vácra fuvaros, áruja aligha többbe nem kerülne, ha azt egyenesen San-Domingóból vagy Hamburgból rendelné meg, mint kerül most Pestről? És mig a váci tőzsérnek több gyapja, bőre, vagy aranya van, mint mennyi a gyarmati áruk fizetésére szükséges, addig ne

a horvátok mentek a katonatartási tehertől; c) hogy a protestánsoknak a Drávan túl polgár- és telepedés-jog nem engedtetik; 'sat. — Most nem kívántatik egyéb e magasztalt municipalis jogok fizérébe, mint az, hogy ha majd a magyarországi nemesség a házi — és, mi szinte kívánatos volna, az országos — adót is elvállalandja, Horvátország nemessége magát az alól is vonja ki!

*) Ez nem áll: mert például: citrom, narancs, olaj, 'sat. jó egyenesen első kézből is — Szicília, Nápoly, 's Dalmatia több helyeiről. Tehát nem mind!

*) „Mali katekizem za velike ljudi.” Nyomatott Zagrábban, Gaj Lajos nemzeti ilir nyomdájában. 1842.

szomorkodjunk sorsa felett; hanem iparkodjunk azt eszközölni, hogy egyenes fuvarra tehesen szert Hamburgba vagy Jávába, 's így többet küldhetvén ki, még többet nyerjen. A fiemei nyereségesen álló mérleg felett tehát, Fiumét tekintve, nincs okunk szomorkodni: ha csak az nem busítja talán az érzékeny férfiú kebelét, hogy Fiumén minden elhagyatottsága mellett is, mellyben olly gazdagon részesítjük, csakugyan nyer — 's pedig csaknem évenként — valamiképp!

Avagy az okoz a *P. Hirlapnak* szomorúságot, hogy honi kereskedők Triestből, vagy éppen nyugatról rendelik a gyarmati 's déli árukat, nem pedig Fiuméből, 's így Fiuménnek nincs alkalma, nincs módja első kézből rendelni meg azokat?

Ezt már mi is szomorúnak találjuk.

Itt azonban egy átkozott circulus vitiosus-on kelle-ne segíteni. — A fiemei kereskedő nem rendel első kézből gyarmati árukat, mert nincs a nagyobb mennyiséget hová szállítani, kinek eladnia: csekély mennyiséget pedig nem érdemes, sőt lehetlen rendelnie; a honi tőzsér pedig azt mondja: nem rendelhetek Fiuméből árukat, mert ott nincsenek!... Se circulus vitiosus. ha Fiumeig vasutunk lesz, meg fog szünni? — *Talán!* Mi reméljük, hogy nagyrésztben igen!

Egyébiránt, általános országgazdálkodási tekintetből véve a dolgot, még az sem baj, hogy így vagyunk, csak-hogy a honi tőzsér Triest- vagy Hamburgon át olcsóbban kaphassa a szükséges árukat, mint kapná Fiumén át: mert ott venni, hol olcsóbb, mindig nyereség, az állományra szinte, mint egyesekre. — Azonban éppen ott fekszik a dolog bibéje, hogy most *aligha* drágábban nem lizetik honi tőzsérink a gyarmati 's déli árukat, mint fizetnek Fiumén át egyenesen a gyarmatokból? A világos kár pedig hazánkra nézve a mostani áruvételben csak az, hogy a szállítási bérek és díjak nagy része külföldiek zsebébe megy, midőn az különben Fiumeig mindig polgártársainkban maradhatna! Mi a fedezetet illeti, az akár egyik, akár másik úton egyenlítésék ki, az országra nézve *közvetett* érdekű; — csak-hogy mégis kiegyenlítésék! — R.

Fővárosi hírek.

♫ Pest, oct. 29. F. hó 24én esti hetedfél óraján viharos éghabóru zúgott el városunk felett, a villámok rémleg világítottak a sötét felhőterhes ég-tetőzaton, az ég szétrészét ostoroztatva szobogva csapkodá ablakainkat. Egy iszonyu villámcsapás, 's az állói uton a Josephinum körül egy ház lángba borult. Ki hinné, hogy a dühöngő elemek e vészcsapása sokaknak kedves eseményül szolgált? 'S még is úgy van. A szomszédok, kik nem viseltetnek hajlandósággal az égőház birtokosa iránt, nem mozdulnak, nem sietnek segélyre, oltásra, a felgomolygó füstben a káröröm látta áldozatát lobogni; kiket pedig a konduló harangok érez nyelve csüdté össze a helyszínére, érez szívvel gonyolák a részvét és segélyezés nemes erényét — ők nem oltani, nem segíteni, — ők lopni jövének! A háztulajdonos S tehene utczára eresztetvén a lángok veszélye elől, még másnap sem került meg, 's fog e megkerülni, ki tudja? Így sokkal nagyobb a veszteség, mellyet tolvajló kezek, mint mellyet a villám okozott.

— Az előfogatok eltörlése már fővárosunkban érezhető gyümölcsöket terem. A napokban egy barátunk, ki különben fizetés mellett szokta az előfogatokat használni, postalovakat rendelt, hogy sürgős útjára indulhasson; és 24 álló óráig kelle várakoznia, míg a megrendelt postalovak számára megérkeztek. 'S ez Pesten történt! hát in partibus majd hogyan utazunk? — Az igaz, a mi érdemes barátunk utazhatott volna berkocsisok, vagy gyorsparasztk lovain is; e kétféle alkalom azonban valamint abban, hogy mindkettő igen is méregdrága: a fiaker t. i. a milly megfontolatlanul vágta a városban, olly igen megfontolón léptet az országuton; a gyorsparasztokkal pedig az, ki a rohanást 's így az ollykorai kis nyaktörést kevésbre becsüli a középsebességű, de biztos ügétésnél, utazni nem igen szeret! — Ezen üdvös reform következményi még szebben mutatkoznak in partibus; így Gedellőn a f. h. közepetáján, egy hosszabb utról Pestre térő ismerősünk előfogatot nem kapván, miután estig, 's így egész álló nap hiába várakozott, hogy a lovasgazda 10 p. ftnyi követeléséből engedjen, kénytelen volt, ha csak Gedellőn megtelepedni nem akart, Pestig a kívánt 10 p. ftot megadni! Képzeltük, mennyire örülnek illy történetecskének a magyar népboldogítók, 's mint mondják szipaszóval: „hja, kinek pénze nincs, ne utazzék!”

Hanem mi azt hisszük, hogy rákerül még ökegyelmökre is a sor, 's majd akkor megemlékeznek, hogy nemcsak gazdagok, de szegényebb sorsuak is szoktak utazni; 's hogy zsaroltatni a parasztól sem kedves!

— Jövő 1843k évi october első napjától fogva a nemes város felírása következtében keletkezett nm. helytartósági határozat szerint, szabad lesz minden polgárnak sert behozni bárholnan is, hol legolcsóbb áron, 's minőségre nézve legjeleshet kaphat. 'S így a boldog Magyarföld nemesak téjjel mézzel, de serrel is folyó Kanaán lesz!

— Még e hó végével megjelenendik Wagner József szorgalmas vállalkozó műárosunk boltjában Mednyánszky Alajos báró kincstári elnök ö excjának jól talált arcképe, Eybl művészi rajzóna szerint köre nyomva, 's hisszük, hogy illy férfiú képe csak emelendi a nemzeti képesarnok becsét.

— Nemzeti színházunkban jövő hétfőn (october 31én) Erkelné asszony jutalomjátékaul beletársulással először adandik: „Az ördög naplója.“ Vaudeville énekekkel 3 fülvönásban. Franciaából fordította Egressy Benjamin. Zenéjét a fordítóval együtt szerzte Szerdahelyi.

Pesti szegénygyermek-kórház.

Második jegyzéke azon nagylelkű adományoknak, mellyek a f. év. nov. 20án a szegény gyermek kórház javára tartandó táncmulatságra beküldettek: t. ez. *Benyovszky* Jeria kisassz: ezüstözött talapzatu zöldre köszörült üveget. — *Pontzen* assz: ezüst theaszirot. — *Weninger-Zamelly* assz: 2. db. ezüst cukorkanálkát. — *Weninger* Luiza kisassz: ezüst nyelvtisztítót. — *Weninger* Ida kisassz: ezüst tütartót. — *Gering* Leontina kisassz: arany gyűrűt. — *Eberzky* Matild kisassz: Budán: ezüst kötökösarat. — *Simontits-Paluczky* assz: varróvankost. — *Vörös-Hiemer* assz: ezüst harangot ezüst talapzattal. — *Mahr* Mária assz: ezüst kupak és talapzatu zöldre köszörült üveg-cukorszelenecét. (Folytatása köv.) *Frankenburg* Adolf egyesületi titoknok.

A magyar dohánytermesztők érdekében.

A cs. k. ausztriai dohánygyárak főigazgatósága, tekintetbe vevén azon zártos rövidséget, mellyek a cs. k. gyárakba szükséges dohánynak árverés útján beszerzéséből a termesztrőkre háramlottak, már több év előtt szükségesnek találta az ország négy külön részében, nevezetesen Pesten, Debreczenben, Tolnán és Szegeden raktárakat, 's megbízottságokat állítani, mellyek május és június havakban évenként minden kivétel nélkül mindenkitől, 's így a kisebb termesztrőtől is bár milly mennyiségű dohányt szolgált áron átvesznek, 's a legközelebbi kir. sóház által kiliztetnek. — Minthogy e hasznos és czélzerű intézkedés, melly a termesztrők nagy részét úszorások és nyereszedők nyomása alól fölmenti, a közönség előtt eléggé tudva nincsen: ezenal mind azon föltételekkel együtt közhírtó tetik, mellyek a főnérített főigazgatóság által e tárgyban kikötöttek. — 1) Mint érintett, az érintett bizottságok, bár kitől is, minden különbség nélkül, bár milly mennyiségű dohányt is elfogadjanak, csak hogy 2) a dohány minden családi fogások nélkül legyen esomózva és bálozva, a forráson és izzadáson keresztül ment, s gyártásra tökéletesen alkalmas. — 3) Kinemválogatott dohányért, melly között harmadrésznyi jobb levelek foglaltnak, az első osztályú ár fizetetik; — a kiválogatás után maradt közönséges dohányért a 2ik osztályú ár, melly az 1sónél csak egy forinttal kevesebb; — a jégverte s szélszaggatott hibás dohányért pedig az első osztályú árnak fele. — 4) Vácsi, debreczeni, és n. károlyi dohányért Pesten elatva egy forinttal pengőben több fizetetik, mint Debreczenben. — 5) A dohány minemőségének megitélese a gyár tisztját illeti, ki a kitűzött helyeken tartózkodik, ki ellen a főlebbvitel azon főtisztját illeti, ki a főnevezett négy rendbeli eladóhelyet (a főm. kir. udvari Kamarától külvé) évenként egypárszor bejárja, s Pesten Ferenczkülvárosban, a 4dik sz. alatti tisztú épületben lakik. Ki ennek ítéletével sem elégednek meg, nyitva áll előtte a főnérített gyári főigazgatósághoz folyamodni. — 6) A felek nagyobb biztosításául, a dohány átvétele és megmérése megyei tisztviselő jelenlétében történik. — 7) Az átadott dohány mennyiségéről az eladó helyben térítvényt kap, mellyre az illető kir. sóházi hivatal az árt azonnal kifizeti. A legközelebbi 1843dik évre a következő szabott árak határozottak: *Pécsi, szegedi és n. károlyi levelet:* 1s6 oszt. ár pp. 5 frt 24 kr.; 2ik oszt. ár 4 fr. 24 kr.; 3ik oszt. ár 2 fr. 42 kr. — *Debreczeni levelet helyben:* 1s6 oszt. ár pp. 5 frt 45 kr.; 2ik oszt. ár 4 fr. 45 kr.; 3ik oszt. ár 2 fr. 52½ kr. — *Debreczeni, vácsi és debreczeni levelet Pestre szálltva:* 1s6 oszt. ár pp. 6 frt 15 kr.; 2ik oszt. ár pp. 5 fr. 45 kr.; 3ik oszt. ár pp. 3 fr. 52½ kr. — *N. károlyi levelet szinte oda szálltva:* 1s6 oszt. ár pp. 6 frt 24 kr.; 2ik oszt. ár pp. 5 fr. 24 kr.; 3ik oszt. ár pp. 3 fr. 42 kr. — Örvideni fogunk, ha ezen intézkedés közhírtótele dohánytermesztésünknek legalább egy részét a nyereszedők nyomásától megmenti, s azon nyereséget is, mellyet különben érdemtelenné tettek tesznek el, maguknak tarthatják meg. — Egyes távolabblakokra nézve illy közvetlen eladás nehézség látszik ugyan; de ha egész községek kezét fognak, s aránylagosan viselt költségen összes termésüket a kitűzött bizottsági helyekre vitetik, helybeli eladásukhoz képest a szállítási költség haszonnal fog nekik megtérülni. — Nehezíti ugyan még ezt azon sajnos körülmény, hogy a szegényebb termesztrő szorult helyzetében az eladási időt bevárni nem képes, hanem sokkal becsesbb termesztrőmennyét szükségében elvesztegetni

kénytelen; de remélhetni, hogy a kincstár e bajnak elhárítására a közérdek tekintetéből valamely rendszabályról fog gondoskodni. — Addig is ohajtható volna, hogy a dohánytermesztrő jobbágság és kertészszállítványok ebbeli állapotjára, s nevezetesen az alkura és dohányeladási szerződésekre az illető t. ez. földesurak főügyelmének, mint ez cs. k. főherczeg nádor ö fonsége aradi jószágain szintolly példás nagylelkűséggel, mint jötekmény sikerrel történik. — Pesten, oct. 19. 1842. Török János mint a m. gazd. Egyesület előadója.

Zemlényből. S. A. Ujhely octob. 12én

1842. Fájdalmas érzés szállá meg a megye Rendeit 's minden jobb polgárit, midőn a haza közös halálját osztatlanul bíró tisztelve szeretett főispánunknak országnak fő kancellárjának ö kegyelmességének nagybecsű egészsége változtáról értesítő szomorú hírnéhány nappal ez előtt körükben elterjedett; — de hála ömledezik már minden ajakról, mert ébren örködik a jótékony isteni gondviselés ö exceljának becses élete felett! — mintha érezné, hogy a z nem sajátja csupán a főkancellárnak, hanem a nemzet közös tulajdona! — a ház melly sanyargatta, már egészen megszünt 's rövid nap ismét viszatérő fő kormányzás országos nagyszerű gondjához. — Vezérelési szerencsés a hazánk nemtője e nagy polgár lépteit! — F. hó 4én kezdett 's 9éig bevezett marcalis rendkívüli közgyűlésünket szeretett főispánunk ékes szónoklattal nyitá meg, figyelmeztetvén a Rket, hogy a szőnyegre kerülendő nagy tárgyak komoly és minden szenvedélyektől ment kellő megfontolást igénylenek. Népes volt a gyűlés és majd mindennap délutáni 3—4 óráig tartott; tiszteletére legyen mondva édes megyénk felsőbb fokón álló értelmiségének — a corteseket illy nagy tárgyak feletti tanácskozások közepett, mint vak eszközt használni senkinek sem jutott még csak eszébe is; mi okozá, hogy a közgyűlések erőteljes vitások színhelyei valának ugyan, de a megye méltósága és dicsze tiszteletben állott mindenki előtt. — A híres 12 szatmári pont lévén egyenesen ezen közgyűlések számára kitűzve, úgy hiszem, megenged az olv. közönség ha ezen saját anyai emlőin is méltó halálra talált szathmári idélen 12 szűlött felett individualis általános nézetimet, a megyei tanácskozások eredményét megelőzőleg kissé előre bocsátom. — A 12 szatmári pont átalakulási korszakunk politikai ábrádnak egyik leglightos parjadéka, valamint a megyei küldöttség előtt, úgy azon küldöttségi munkálatnak közgyűlésileg történendő felvétele alkalmával — mint egyelőre várható — nem igen nagy atyafiságos vonzóással fogadtatott. Valóban édes alkotmányunk 's a népchartának mondható 12 szatm. pont között kevés is a sympathia 's az azok alapján létesíthető polgári intézkedések — constitutionalis álladalmunkat lerombolnak; azon — nem mondom épen herostratusi híru egyén, kinek népboldogítást rögtönző agyában azon 12 pont legelőször felvillant — azon alapvet, mellyen nyugszik mindenféle polgári álladalm, hogy t. i. a politikai intézvények, törvények és nemzeti szokások viszonyos összhangzatából (harmonia) keletkezhetik egyedül biztos társadalmi lét, 's hogy ellenkező irányzata bármiféle haladási javítás czímével ragyogó intézkedések megrendítik azt, kifeledé számtásából — 's az aristocratico-monarchiai magyar alkotmányt — democraticai intézvényekkel akarni körülszanczolni, annyi mint a Franciaországban nem igen üdvös eredményeket mutatható doctrinairek politikai tanaiból egy kis átlpántalást eszközölni kívánni! — De szerencséjére a magyar nemzetnek! nem sikerült e megkísértés, mert S00dos alkotmányát pusztá agyremeknek feláldozni még nem bír, és hála az egeknek még sokáig nem bírand francia szenvedélylyel. — Feledé még a jámbor rögtönző, törvényhozásbani azon magas tekintet is, mellyet már a jeles jogtudós Montesquieu a törvényhozók figyelméül méltán kiemelt, mondván „minden nemzetben egy közszellem létezik, mellyen alapszik a hatalom; ha sértetik az, megrendül általa 's fenakad maga az álladalmi hatalom is *). — Közszellemet ébreszteni akarni tehát a democraticai intézvényeket ápolgató 12 szath. pont iránt a nemzetben valóban nem egyébnek tartjuk, mint ugyanakkor a magyarnak saját alkotmánya ellen vétkes ellenszenvet gerjeszteni; pedig hála az egeknek! olly szabadon mozgó alkotmánygyal dicseszük nemzetünk, melly idegen polgári növények

*) Illy a dans chaque Nation un esprit general sur lequel la puissance est fondée: quand elle choque cet esprit, elle se choque elle même, et elle s'arrête nécessairement (L'ésd. „Considerations sur les causes de la grandeur des Romains et de leur decadence — par Montesquieu). —

átlpántalására gyanis saját a kinti javítás tudós polgári üdvös hatására rázkodtatását, könyveinkben liticai ábránknak és nemzet alkotmat nem vehet gálhat ezen tor 's indítván alapos politice fenálló alkotm ikban fogansz dugságát meg gyűlés küszöb mator a jeles rich Ancillon Vermittlung d nák! — zott okok má a küldöttség po közgyűlési tár lem szükségé közönség elibe kívánt elt mennyiben a elágazik, — veszélyeztetés iránt ezé irány kir. tanácsos lenni vallván dalom sérelme közt soha áldá színekkel tün ye Rendeire fellépése, alka ben érezvén, tárgyak feletti tb. ellenben a ltását, hogy a nihez képest XII szath. pon dezet europai szik, azon po sok Zemlény ujjabb tanuság hez képest — pontosul: „a ki molysággal, 's ösük iránti tisz és méltólag te azon előterjesz több száradok kérdése, ugy sanak gátköve bevetése után lett a megállás ségben megtar ugy a nemzet ben ennek gát illy modon a n ben több oldal dekek a munka kikerültek, az mind azokat r további elhatár nálal elvileg m meseknek r hatási ké p váltások k — a királyi fise ható törvényes megváltatni sz kir. Felségétől k. — A 2ik nye, hogy a jöv szerint egy köle sek által az o állítatnék fel —

Szepesi

tartott közgyűl als. bírák közti rei felosztása t

*) En un mot agité ne sa propres loi gyanott.)

átplántására épen nem szorult. — Törvényeink ugyanis saját anyai keblökben hordják az időszakonkénti javítás malasztját, — miért is ugyanazon jogtudós polgári alkotmányunkat a legszabadabbak és üdvös hatásuk közé sorolja. *) Alkotmányunk megalkotását célzó szathmári indítványok tehát évkönyveinkben egykor nem másképp, mint egy nagy politikai abrándkép fogtak megjelenni, mely a kormány és nemzet alkotmányos szilárd jellemén diadalmat nem vehetett! A jelennek pedig tanuságul szolgálhat ezen 12 pont, mennyi sok polgári reformátor és indítványzóknak találkozott meggyeserte, kiknek alapos politikai tudományuk általában hiányzik és a fenálló alkotmány romjain utitási viszketegeből agyikban foganszont chimerákon vélik egy nemzet boldogságát megalapíthatni. Innét tova a közel országgyűlés küszöbén állunk, bár addig is sok illy reformátor a jeles publicista és jogtudós miniszter Friedrich Ancillonnak nevezetes politikai munkáját: „Zur Vermittlung der Extreme in den Meinungen“ forgatnák!! — A 12 szath. pont mellett és ellen felhozott okok már számtalanszor ismételtetvén, a mint a küldöttség pontonként véleményét adá, azon szerint a közgyűlési tárgyalást is csak igen rövid vázlatban vélem szükségesnek az eredményvel együtt a t. olv. közönség elibe tüntetni: — Iső pont az ősiség kívánt eltörlése — e részben a küld. annak, mennyiben a nemzet minden polgári intézményeibe elágazik, — egyszeri eltörlését az ősi alkotmány veszélyeztetése nélkül tanácsosnak nem vélvén, ez iránt célirányos módosításokat javasol. Az első alisp. kir. tanácsos az ősiséget az alkotmány alapjának lenni vallván — az alap meggyengítéséből az álladalom sérelmes, és a hazára mostani körülményeink közt soha áldást nem hozható megalkotását élénk színekkel tüntet elő és meglepőleg hatott a megye Rendeire az első alispánnak és szokatlan szónoki fellépése, alkalmasint hivatalos állását teljes mértékben érezvén, mint vezér kívánt e nagy fontosságú tárgyak feletti tanácskozásonak irányt adni. — Egy lb. ellenben a törvénykönyvből támogatván azon állítását, hogy az ősiséget törvényeink nem ismerték — mihez képest politikai hitvallásának lenni mondá a XII szath. pontot, melyek, ugymond, minden jólrendezett európai nemzet alkotmányának talpkövétezik, azon pont felett egy egész napig tartott vitások Zemplény megye Rendei tudóskló értelmiségének újabb tanuságai valának, — a főisp. Htó kijelentéséhez képest — a megállapodás következőkben központosul: „a kitűzött tárgyak fontosságukhoz kellő komolysággal, és ezen édes hazát gondosan megőrzött ósok iránti tisztelettel járultak ehez a megye Rendei és méltólag tekintetbe vették valamint egyrésztől azon előterjesztések, hogy az ősiség a magyar hon több századokon ált szentesített alkotmányának életkérdése, ugy más részről a hitel és ipar előhaladásának gátköve; mindezek hosszabb és nyomasztó egybevetése után a többség kívánatához képest abban lett a megállapodás: hogy az ősiség alapján ép-ségben megtartott ipar ohajtott következményei, ugy a nemzet anyagi jóléte tekintetben, a mennyiben ennek gátul lenni találnak, módosítsák; — illy módon a módosítás elvileg kijelentve, a mennyiben több oldalú és mélyebb combinatiót kívánó kérdések a munkálkodott küldöttség figyelmét átaljában kikerültek, azon küldöttség ujjolag megbizatik, hogy mind azokat megfontolván kimerítő jelentést tovább elhatározás végett adja be; — munkálata vonalául elvileg meghatározatván: hogy a nememeseknek nemesi jóságok örökös birhatási képessége és ezekben nemesi kiváltságokkal élhetés meg nem adatik — a királyi fiscusnak kármentesítés nélkül nem hagyható törvényes örökösödése pedig egyezkedés útján megváltani szükségesnek találtatván, ennek ő es. kir. Felségétől eszközölése az országgyűlésre felhagyatlik. — A 2ik pontra a küldöttségnek abbéli véleménye, hogy a jövő országgyűlésen eszközöltetnék: miszerint egy kölcsön-részt is szolgáló birtok-bank egyesek által az ország és kormány felvigyázása alatt állítatnék fel — elfogadtatott. (Folytatatik.)

Szepesből. Oct. 18án. Folyó hó 11—15én tartott közgyűlésünk érdekes tárgyai: 1.) A fő és alsz. bírák közti viszonyok és a járásoknak kerületek-felosztása tárgyában bemutatott választmányi ja-

*) En un mot gouvernement libre c'est à dire toujours agité ne saurait se maintenir — s'il n'est par ses propres lois capable de correction — (Lásd ugyanott.)

vaslat folytában elhatározatott: hogy minden tiszt-ujítás után a kerületek mostani felosztása, a közigazgatás legezeli irányosabb elintézése és az elválasztott tisztviselők lakásához és személyes viszonyaihoz mérve, a megye közönsége által módosítottassék; — az egész járásnak kormányzása, és a köz igazgatási tárgyakra felügyelése a főszolgabíróhoz tartozván, ennek mulhatlan kötelességéül teszi; ennél fogva követk. köz igazgatási tárgyakban a főszolgabíró az egész járás körében fog munkálni: a) adórovási őszveírás. b.) adó behajtás, c.) katonaszállásolás, átkelés, élelmezés; d) raktárak e.) utak és hidak készítése körüli rendelkezések; f) a helytartó-tanácsi körlevelek közhírré tétele, és foganatosítása. Mindazáltal a köz szolgálatnak gyors, és pontos elintézése a kölcsönös egyetértéstől és a köz jó iránti buzgalomtól váratik. — 2.) A házi adónak 1842-ik évre szükséges előleges költségvetése szerint 37,588 f. 2⁴⁰ kr. p. p. az adózó községek közti kivetés szokott módon fog eszközöltetni, az 1843-ik évi feleslegezés csupán a restans helységekre fog kivetetni; mert a pontos és rendes fizető még a supererogatumok pótlására is igazság szerint nem kötelezethetik, miután a supererogatum csak onnan eredt, hogy a rendes tartozás be nem fizettetett. 3.) A törvényszéki irományok ellátására egy tanács is elégnek mutatkozván, a két tanács iránti rendelés, és a sors-huzási intézkedés megszüntetett, ez által pedig sok elégtelenség ürügye elhárított; a főszolgabírák ezentul is ingyen kiszolgáltató előfogatokon jelenhetnek meg a törvényszékre, a többi kedvezésben nem részesülend; a rapidíjok iránti határozat többé vitatás alá sem kerül. — 4.) Emlékeztetbe hozatván, hogy az előfogatok tárgya kimerítőleg legyen tanácskozás alá veendő; miután ezen tárgy terjedelmes volta miatt bővebb előkészületeket kíván, és többek kívánása szerint az adósok által viselt többi teher iránt behozandó takarékoság is tekintetbe veendő, az e részben kiküldött választmányok feladása leend, a házi adó előleges költség kivetésében előforduló minden egyes pontot átvizsgálni, és a lehető legnagyobb gazdalkodást és költségek kímélését javaslatba hozni. 5.) Nádor ő fenségének a megyéhez írt első magyar levelét a KK és RRnek édes örömmézzel fogadták; ugy szinte 6.) Gróf Haller horvátországi bán ő excelja válaszában a megyének üdvözlőlevelére az örömmézzel hangos éljen kiáltásokban nyilvánultak. 7.) A köz pénztárak kezelői a felsőbb helyről leküldött esküforma szerint, mely hosszu vita után egész kiterjedésében elfogadtatott, meghiteltettek. 8.) A n. m. m. kir. Helytartó tanács útján érkezett legfelsőbb határozatnál fogva a Gnezdá, Podolin és Lublyó XVI. városokban létező utívámok tárgyában másod-alispán által hozott ítéletek elengedtetvén, parancsoltatott: hogy a mennyiben a kérdéses vámosok továbbis szükségtelenek, és a megyei adózókra nézve sérelmeseknek találtatnának (ezt ugyan ezen közgyűlés alatt tettelemes Gnezdá és Podolin XVI. városok községei, vagy inkább az őket kormányozó k. Igazgatóság, miután ezen vámosokat önként megszüntette) azoknak eltörlése vagy szabályozása a törvényszék előtt a tiszt ügyvéd felperessége alatt eszközöltessék. Egyébiránt pedig Gnezdá és Podolin mezővárosok tanácsa azon illetlenségek miatt, melyekkel a törvényesen eljáró alispán bírósága lenézéseül és megvetéseül viseltettek, az illető igazgatóság által keményen megdorgáltassanak, és az említett alispánhoz annak illendő megkövetése végett utasitassanak. 9.) Sz. kir. Lőcse városa legfelsőbb helyre felterjesztett abbéli folyamodása következtében, miszerint e megyének vámsági jogaira nézve hozott állítólag sérelmes határozatát megsemmisíteni, és az e tárgyban kiadandó k. k. határozatnak kiadásáig minden további határozat hozatalától ezen megyét eltiltani esedezik, a főügyész viszonylatkozatát beadván, melyben nemesak a folyamodó városi tanács által előhozott okokat megczáfolja, de egyszersmind a méltatlan vádak és ráfogások miatt a folyamodókat az illendőség és engedelmisség korlátiba visszautasítatni kéri, ezen viszonylatkozás felsőbb helyre olly kérelemmel fog felterjesztetni, hogy a kívánt elégtétel a gnezdai és podolini eset hasonlatosságánál fogva is eszközöltessék. 10.) A katonatartás megváltása s éjjeli örök tárgyában sz. kir. Lőcse városában birtokos nemesek folyamodására érkezett k. k. válasz sérelmesnek találtatván, az országgyűlési tárgyak közzé a sérelmek sorába feljegyeztetett.

☐ **Sz. Fejérvár,** oct. 20. (Folytatás.) Következett végre a botrányos tárgy főlvétele, főszol-

gabiráink egyike ellen még a mult gyűlésen beadott panasz, mely most a megvizsgálására nevezett küldöttség tudósítása folytában került szőnyegre. Ennek tárgyalását ajánlólag egy szónok lépe föl, ki V. főbíró panaszba foglalt cselekedetét „ezégeres kiesapongás“ kifejezéssel illetvén, félbenszakasztatott, és több hangos szózat által széksértőnek nyilvánítatván actio alá vétetni kívántatott. Furesa volt, őt megyei gyakorlat szerint szavai magyarázataira főlszólítva hallani, és ő magyarázta igenis ez utána vetett szavakkal „mint a folyamodásban áll“; és a KK és RRk megnyugodtak e magyarázaton; de mi végig hallgatók a valóban botrányos modorral írott panaszlevelet, a főnebb idézett szavakat azonban nem hallottuk annak soraiban. Főlolvastatott minden iromány. A főbíró elleni vád két külön tényben pontosult, egyik — mint nevezteték — hivatalos csempészkedés, másik magános erőszakoskodás. A főbíró viszonyvadakat adott be, melyek társas és család-életbeli botrányos tényeket és öldöklési fenyegetéseket tárgyaltak. Nem bocsátkozom a tények leírásába; e vázlatos érintés eléggé mutathatja, milly különös ellentétben volt azoknak elszorozása a megyei terem szentségével és tanácskozási testület méltóságával. Valóban, ha az egymást kölcsönösen vádló személyek e kettő iránti gyengédségről meg nem feledkeztek volna, lehetlennek tartanók olly panaszoknak olly módon nyilvános helyen szőnyegre hozatalát. De, fájdalom, az ügy közönség elibe hozaték, és bármilly kedvetlenül, tárgyalásába kelle bocsátkozni. De megütközünk mindjárt kezdetben azon, hogy az érdeklött felek és azoknak ügyészei mutattak legnagyobb kedvet a vitakozásra és egymásnak ugyancsak replicázgattak, míg végre gr. K. Gy. a főlvalót a másik féllel együtt a teremből távozásra főlszólítá, míg az ügy elintéztetnék. Ez megtörtént és egy kis intésül szolgálhatott ügyészeknek is, hogy a teremben e tárgyat illetőleg most nekik volt legkevesebb szólásuk. Aszónokok véleménye kezdetben a tisztviselői állás seplőtlenége elvén alapulva, szigorú nyilatkozott, és V. hivatalról lemondását jelentette a KKnak és RRnek mindaddig, míg az ügyben közhatározat törtérendik; a másik fél ellenben ismét bejött a terembe a karzatra, utóbb pedig a tanácskozási testület közé, mi fölött számosan hangosan nyilvánítottak rossz-szálásukat, és ő — nézetünk szerint — másodsor is kiutasítandó lett volna, minthogy a közönség akaratát, mondhatnók határozatát, tisztelni nem tudá nem akará. Ez nem történt ugyan, de, kivált egy hathatós szónok előterjesztése után annyira fordulatot vön ügye, hogy ki előbb nyertesnek vélheté magát, most már főladása miatt rágalmazó színben állott és közel volt a megpörltetéshez. Hosszu kellemetlen vita folyt. Aszónokok szinte csak kényszerülten avatkoztak a tárgyra; mert valójában olly szennyes tárgyban főlszólalni nem kellemes dolog. Szavaik föntarták a két fél közötti súlyegyet és a panaszló S. szabadabban kezdet lélekzeni. Az emberi gyarlóság védeszméje hozaték föl végre V. főbíró mellett; de ez meentsége volt a másik félnek is; így lön végre határozat, hogy mind a két fél cselekedete rosszaltatik. — „S más semmi? fogja kérdezni az olvasó. Más semmi; feleljük; hanem hozzá tesszük, hogy olly engedékenységet mi a közjó tekintetéből meg testvérünk iránt sem kívánánk. Mi lesz társas viszonyainkból, ha főbíróink — bármilly ok miatt! — másnak utját állhatják, azt meglökdöshetik, hurezolhatják, piszkolódhatnak, káromkodhatnak stb., és ezek miatt feleletre nem vonatnak, minthogy nem hivatalos eljárásban követték el a bűnt? mert ezt hallottuk fölhozni mentésül. Hát őt mint polgárt nem kötelezik a törvények, hanem kötelezik csupán mint tisztviselőt? és ő, mint bíró nem köteles megtartani a törvényeket, melyeknek megtartása végett hivatalába lépett? és ő, ki másoknak azt mondja: ne bíráskodjál tenügyedben, — bíráskodhatik a magáiban? Furesa dolog; furesa valóban, és veszedelmes. Mi azt hisszük, hogy a tisztviselő — élő törvény; és jaj annak az országnak előbb vagy utóbb, hol a tisztviselőben vagy törvényben a polgárnak méltó oka van megbotránykozni! Azért hathatósan emeljük szövegünket a tisztviselők által okozott bármimé botrányok ellen, és alig tudnánk valami veszélyesebbet a társadalmi kapcsolatok lazulására nézve, mint a hivatalnok által elkövetett botrányok iránti engedékenységet. Uram! isteni igazság fekszik és szavakban: jaj azoknak, kik által botránykozás léssen! Az ülés délután 3¹/₂ óraig tartott. (Vége köv.)

Tornából, oct. 18. Még f. e. aug. 9kén, miután öröm és hálaérzésekkel fogadtatott a főispán-

nunk kinevezetéséről k. kir. leirat, megyénk Rendét annak illő elfogadtatásáról, 's diszes beiktatásáról tanácskozások 's előkészületek foglalták el; e közben főispán ő mltsága a Temesmegyében fekvő önlakába küldött fényes biztosságot ebbeli, öröm- 's készséggel felvállalt fáradságától felmenté; de annál nagyobb volt a beiktatás napján a közlekedés, a tisztelet 's bizodalmas ragaszkodás kitörése. Ugyanis a mélyen tisztelt főispán ur oct. 17én somodi helységébe megérkezvén, őt az ott váró fényes biztosság megköszönté, a megye határához kísérté, hol is a nemesi pénztár költségén felállított 106 főnyi egyszerű, de izletes egyenruhájú ns banderium által, diszes állásához illőleg megtiszteltetvén, sűrű algyú és tarackdurróságok 's az öszesereglett nagy sokaság harsány „éljen“ kiáltásai között, megyénk székesvárosába megérkezett, 's a megyebeli izraeliták által felállított diadalkapu alatti tisztelkedés után Koos Károly megyei alispán mint biztossági elnök volt a Rendek örömeztetése hű tolmácsa. Ekkor mindnyájan főispán urunk valódi magyar öszinteséggel nyilvánított tiszta hazafiai jó éreményit, közjorai buzgóságát, nyílt keblét láttuk, és kezdtük ismerni. A beiktatás napja szokott ősi szertartásokkal ment véghez, 's minden nemzetiséget, alkotmányos haladást, királyhozi hívséget, hazához forró ragaszkodást, közjóra törekvő egyetértést, bizalmat, reményt, örömet lehelt. Illy szellemű beszédek után, mellyek kinyomatása elhatározatott, főispán ur több méltóságokat u. m. gr. Cziráky Antal minisztert, gr. Majláth Antal udv. főkancellárt, Majláth György országbíráját, Szerencs István királyi személynököt, ifj. Majláth György baranyamegyei első alispánt, Jozipovits Antal turopolyai grófot és más nagytekintetű 's Magyarországon egén tisztán ragyogó, közszeretető férfiakat hazafiai hála 's tiszteletjelöl mélyen táblabírákká nevezett. — Mindezeket követte a valódi magyar öszinteséggel 's vidorkedvvel fűszerezett fényes lakoma, hol a szokott felköszöntések által gerjesztett szakadatlan öröm- 's hálakitörésnek valánk tanui. — Másnap mélyen tisztelt főispán ur a megyét érdeklő közdolgokban fáradozott, a megyei levéltárt, tömlöczöket, középületeket, árvák lajstromát, 's a tisztviselők irományait megtekintvén, ma megyénkbeli eltávozott, forró hálánkat, erős bizodalunkat magával vivén a jó kormányadta jeles férfit.

Zágrábról octob. 20. Hallerkői Haller Ferencz gr. ő excja, mint Tót- Horvát- és Dalmátországbanja, bejöveteletét f. h. 17kén, beiktatását pedig következő napon tartá. Mindkét napon kitűnő jeleit adák hódolatuknak mind a helybeliek, mind a társországokból, 's Magyarországból ez ünnepélyre nagy számmal öszesereglettek. — A szokatlan pompával 's folyvásti öröm-kiáltozások közt történt bejöveteleténél a Márk piacon felállított Gollner b. nevű viselő gyalog ezredbeli csapatok sort képezének, az ország-házaig, mint ő nmgának a bannak lakáig; ezen kívül hadi rendben diszeltek a káptalani polgár-hadcsapat; a turopolyai nemesség, a jatzkai és korpónai polgárok, továbbá a zágrábi püspökség 's káptalan, Batthyány hg., Draskovich gr., Gyulai, Kükovich, Nugent gr. 's t. m. banderiuma. — Estve a város fényesen kivilágított. — A köv. beiktatási napon egybegyűlvén az ország Rendei a gyűlést Szecsen Miklós gr. pozsegi főispán 's alelnök ő nmgá nyitá meg, 's küldöttséget nevezett ki mind a kir. biztos, Haulik György zágrábi püspök, mind a bán ő nmgok meghívására. A kir. biztos ő nmgá után, csakhamar megérkezék a második küldöttség is a bán ő nmgával, előtte hozatván a báni címerek, jelesül a báni páleza és zászló. Azon lelkesedés és öröm, mellyel ő nmgá fogadtattott, leirhatlan.

A beiktatási szertartásnál a kir. biztos ősi szokás szerint át adá az új bannak az ország pecsétjét. Mind két részről tartott beszédeiket hangos tetszés követé. — Ezek után a bán ő nmgá Markovits bántáblai ülnököt al-báni hivatalában megerősíté, az ország pecsétjét pedig Mixich Miklós itélőmesterre bizá. — Az ünnepélyt a főegyházban tartott isteni szolgálat rekeszté be. Említést érdemel még, hogy az egybegyűlt országos Rk. Zdenchay Miklós zágráb megyei főispán javaslata következtében Bán ő nmgát az ország kapitányává egyhangulag elválaszták. Estve a helybeli előljárok vezérlete alatt 400 fáklya világánál hármazenekar gyakori „Zsivio“ kiáltással megszakasztva tisztelgett — a bán, 's püspök ő nmgok lakáiknál. F. h. 20kán Haulik György báni helyettes ő nmgá címökléte alatt tartott az országos gyűlés; mellyben a megtörtént beiktatásról szóló jegyzőkönyv felolvastattott. Indítvány tétetett az iránt is,

miszerint ő Flge kéretnék meg, hogy ő nmgát a báni helybeli parancsnokló tábornokká kinevezni méltóztatnék: de ennek tárgyalása a következő gyűlésre használtatott. —

Bácsmegyéből *) aug. 26án 1842. Szerencsések valánk megyénk kebeleben hazánknek egy erény, tudomány, és érdemkoszorúta fénycsillagát b. Mednyanszky Alajosnak jelenleg a magyar kir. kincstár javait kormányzó alelnök úr ő excellentiájának magas személyében üdvözölhetni. Úgy látszik, hogy az imént tisztelt főhivatalnok a Duna medrének mostoha változása által ezutáni fentarthatására nézve lényegesen veszélyeztetett Ferencz-csatornánk torkolatának, 's egyéb látható vizálynak megszemlélését, és a sürgősen feljelentett javítási szükségnek mélyebb kikutatását tüzte ki fáradaalmas útjának legközelebbi céljául, miután ő Felsőégnek tavál érkezett legkegyelmesebb rendelete az iméntmondott Ferencz-csatornának a k. Kincstár számára eszközözendő átvételét parancsolta; ennek következtében pedig azon aggasztó kilátás is, miszerint az akkoron szárnyalt közhíreknek fogva ezen fájdalom maga nemében még mindig egyetlenegy nagyszerű műve hazánknek teljes elhanyagolásától kelle tartanunk, ideigleni megnyugtatótatásunkra elenyészett. És mivel a Duna ágya épen a csatornai torkolatnál már is annyira eliszapult, hogy gyakran a hajókázás nagy bajjal 's költséggel, de sokszor teljességgel nem gyakorolható, 's ugyan eziránt tisztelt ő excellentiája magának a helyszínén langesze 's mély belátása szerint kellő tudomást szerzett, alaposan remélhetjük már, miképen hathatós befolyását oda fordítandja, hogy ezen, gabonakereskedésünk életerejébe vágó intézet, mellynek áldásdús fenlétét a bánsági 's kebelünkbeli termeszők érzik, 's az annak partjait környező községek ritka példájú előmenetele 's vagyonsága szembezőköleg tanúsítja, bármi nagy költségekkel minél előbb tökéletes állapotba helyeztessék. Megtekinté egy úttal ő excellentiája becseli koronái kerület egy részén kívül ezen bácsmegyei nagyterjedelmű 's fontosságú jószágokat, imezek irányában gondos figyelmét nemcsak a mezei gazdaság minden ágaira, az igazságszolgáltatás, és ugyszólván négy millió forintot kezelő gyám-intézetek valóban nagyszerű tárgyaira, hanem a köz erkölcsiség a népnevelés érdekeire úgymint a törvény, és józanul felfogott korszellemi haladás alap-feltételeire is terjesztvén, e közt pedig az emberi tudomány 's ipar minden nemében tökéletes jártasságát, ritka emberszeretetét, és lelketnyerő nyájás leereszkedést tüntetvén ki. — Ezek folytában érintetlenül nem hagyhatjuk, miképen sejtelmünk szerint több aerarialis javak igazgatónak ez időbeni jelenléte alkalmul szolgált olly intézet-tételek felülly együtttanácskozásra, mellyek eszközével — bár legközelebben — a fölséges kincstár jövedelmeinek lehető gyarapítása a magyarhoni termeszők valódi javával bizony összekötethetessék. Azt, hogy ő excjája a megyei, városi 's uradalmi hatóságok részéről nagy méltóságához 's országszerte magasztalt érdemeihez irányzott, fényes küldöttségek által ünnepélyesen kifejezett mély tisztelettel de szíves örömmel is fogott, csak annyiban említjük, hogy ennek érdeme szeretve tisztelt főispánunk ő méltóságának megjelenése által fénypontját elérte, ki t. i. szokott lakhelyéről ő excellentiájának üdvözlésére személyesen Zomborba sietett szíves tisztelettelével azon honszeret-sugallta kérelmet párosítván, miszerint most érintett ő excellentiája magas tiszti hatását a kérdéses Csatorna tökéletes helyreállításának minielelőbbi kieszközlésére használni méltóztatassék, ez által bokros érdemeinek koszorúját egy hervadatlan új borostyánággal diszesítendő; már most várvavárjuk országunk építési hivatalának főnökét, ki a nagyszerű munka technikai részére nézve előforduló környülállások kikutatásában, és az elkerülhetlen szükségesnek mutatkozó új torkolati pontnak kiszemlésében lelendi diszes eljárásának igenigen nagy jelentőségű feladatát, mellyet — nem kétkedünk benne — éles tapintata, 's ismeretes tudománya szerint ugyan az ez érdekekben már gyökérre kapott közvéleménnyel öszhangzólag fogja megoldani, és így részéről is ezen országos haszon-intézet tökéletesítésére hazafiai és tiszti hivatásánál fogva munkás lenni serénykedendik. N.Z.

Öszinte válasz. A P. H. 189ik számának 75lik lapján a szerkesztőségi jegyzet következő kérdésére:

*) Noha a jelen közleményt korábban vehetni ohajtottuk volna, úgy hisszük, a tiszt. közönség előtt érdekelt még nem vesztette. A szerk.

déssel kezdődik: „Nem tudjuk, ismeretes e ns Fejérmegye Rkei előtt azon selyemtenyészési kézi könyvecske, mellyet Hoffmann(n) és fia selyemgyárnok magyar, német és tót nyelven kinyomattak, ösztozattatnak, 's mellyekből egy jó csomó az iparműkiállítás alatt is kiosztatott?“. E kérdés épen nem öszinte. Hisz tudható a szerk., hogy ns Fejérmegye RRei (melly tisztes nevezet alatt ugyhiszem a szerk. minden nemesi jogokkal bíró fejérmegyei tagot ért, mikép én) közt vannak olvasni nem tudók is; tudhatta nemkülönbén, hogy az iparműkiállításra nem jött 's nem jöhetett el mind az, ki Fejérmegye RReinek egyes bár, de mindenesetre alkati része. Kérdése tehát úgy, mint téve van, nevetséges. Miért nem kérdező: vajjon ismerik é a kérdéses könyvecskét azok, kik a selymeszet ügyében működtek vagy szónoklataik által a határozat szülemeléséhez járultak? 'S im, ezeknek egyike, válaszólam, hogy Hoffmann(n) és fia által kiadott munkát nem ismerék, hanem ismerék, Hoffmann Emanuel által Uj-Vidéken 1838ban Jankovits Pál betűivel nyomtatva közrebocsátott második bővített kiadású munkát e cím alatt „A selyemtenyészetés módjának előadása a magyar földmivelők számára ajándékul. A magyar és erdélyországi helységek hités jegyzőinek ajánlva.“ 31 lap. Ha szerk. ur e munkát gondolta: ugyhiszem meg van felelve kérdésére. — Következik a kérdés után a jegyzet, mellyben szerk. ur megfontolatlan-ságának igen kitűnő bizonyosságát adja 's ellenkezőbe jő önmön logicájával, midőn ns. Fejérmegye rendét amugy tiszteletlenül korholja egyoldalú értesülés után határozatokat azon része miatt, hogy a vámok a nyert és feldolgozott selyem vagy selyemárak kivételére nézve is eltöröltessenek. Vagy nem harcolt 's harcol a szerk. ur a vámok megszüntetése mellett? Szerk. ur még kárpótlást is kívánt adni általunk az ausztriai kormányának a vámok megszüntetéseért! Vagy ez csak akkor üdvös, ha szerk. ur sürgető 's általánosan sürgető? 'S olly szörnyű vétség é, ha már az általános vámtörlesztés nem eszközölthetnék, legalább néhány tárgyra, többi közt tehát a selyemre nézve is ohajítani? Ebből valóban csak az következnék, hogy másnak legszentebb kívánsága is büni; csak azért, mivel a kívánság nem szerk. uré. Már ez csakugyan az önzés non plus ultrája volna. Mi egyebiránt a selyemkivitel vámszabát illeti, tessék csak megnézni az „Allgemeiner Zolltariff für den Österreichischen Kaiserstaaten“ 82 's köv lapját, és meg fog rendülni hite az iránt, hogy a kérdéses vámok leszállítása vagy megszüntetése nélkül, gyáripárunk mostani állapotja mellett, a selyemtenyészés honunkban lábra kaphasson. A szerkesztői mindentudóságnak is vannak határai, 's ki azokon túl merészkedik, tulajdonítsa magának a visszautasítást, mellyet végre még azon állítása is érdemel, hogy ns. Fejérmegye a selymeszeti iparág elmaradtának okát csak a nagy kivitel vámban lelő; melly állítását annak idején a választmányi javaslat 's erre hozott megyei végzés közlésevel czáfolandja meg ns. Fejérmegye Rendének egy tagja.

Közgyűlési 's törvényszéki határnapok novemberben. Közgyűlés: Zala m. 7.; Gömör m. 16.; Tolna m. 21. Törv. sz.: A Bauj b. 21., Heves b., Szabolcs b., és Zala b. a 28ikán.

Magyar partvidék. Fiume, szeptember végén (vége). A budweis-linzi ló-vaspálya 17 mérföldnyi hosszúságon 1,680,000 forintba került, 25 mérföldnyin pedig 2,590,000 frtba került volna. Tegyük fel, hogy a földfevási akadályok a Fiume és Károlyváros közt vonalon még egyszer olly nagyok lennének, mint a budweis-linzi pályánál. 's hogy az alap-épitvény maga még félannyival többbe kerülne, mint a budweis-linzi alap-, és felső épitvénye együttvéve, — mi pedig aligha kissé tulságosan nem volna számítva? — akkor a Károlyváros és Fiume közötti 25 mérföldnyi hosszúságú vonal 3,800,000 frtba kerülne.

Ezek után azt kell megtudnunk: vajjon ha e pálya az ország belsejébe akár gözgépre, akár lovakra alkalmazva — folytattatnék, mennyi tehernek kellene azon évenként szállittatni, hogy száztól 4es kamatot, *) 's azon felül még száztól 2öt (fentartási

*) Mióta azon eszme, hogy a vaspályáknak nem egyesbörze-játékosok nyereszkedése miatt részvények által, hanem magasabb állományi érdekek tekintetéből országos költségeken kell épitetnieök, terjedni, 's pedig minden okos embert meggyőzőleg terjedni kezd: majdnem mosolyogni tudnánk, midőn

és ügyeleti l... dig az árúk... séggel a ten... zsa: = a f...

A mázsi... legi szállítási... frba kerül... = A; — é... = $\frac{3A}{2}$ a v... = $\frac{3A}{2}$ +

Alkalma... károlyvárosi... tott — 3,800... szinte említte... mázsi száll... mébe; midőn... 1Shoz, ugyan... mázsi, mázsi... leit vontat a... Ezen ad... teleknek kö... 3,800,000 a... mert ezen a v... 12szer annyit... következik, h... szállittatni, h... 2öt fentartási... díjt is behozz... szállítása, K... vőre a vaspál...

A főnebi... módon akárk... 656,640 máz... elő. A száztól... után 228,000... díj, mellynek... val számítva... 12ed résznyib... összesen 45,6... bi 228,000 fr... fentartási köl... frtot tesz.

Ezen szá... kr. van kitevé... krt. kap, mint... az árú minősé... ez a számítás... inkább csekél... mert valamint... útra kiadott tő... geknek fedezés... 228,000 frtba... 2ös fentartási... ezen 10—15... csak 3 krt. ten... utvámmal 23%

Kétségkiv... lyokhoz képes... letők is van... kapnak, ha m... mint jelenleg... köb láb van, '... van 3 1/2 köb l... get tesz 25 kr... der, rongy, é... árára nézve, a... befolyással lee... hogy ez árúkn...

A fen kite... nak kell a Káro... (évenként) szál... nyire leszállít... szint Károlyvá... vidék közt fek... melléki kikötők... egy számítatik... — a dohany, v... vábbá, közöns... na, némelley é...

az illy épít... r 61... hall... szinkbe ek... ségekkel é... kat várni? tisztelet leve... a kamatok... ben megfo... pítésének r... ni kivihető

és ügyeleti költségekre) behajthasson; a mellett pedig az árúk is, a mostanihoz képest, felnyílt költséggel a tengerig szállíttassanak, miután most 1 mázsá: = a ft. a vasúton pedig $\frac{ax}{n}$ be kerülne?

A mázsák száma tehát legyen = X; ennek jelenlegi szállítási költsége ax fr.; jövőre pedig ez csak $\frac{ax}{n}$ frba kerülend, azaz: felényibe; a kiadott tőkepenz = A; — és így a száztól hatos kamat és fentartás = $\frac{3A}{50}$ a vasúti szállítási díj pedig = $\frac{ax}{n}$, és így:

$$\frac{3A}{50} + \frac{ax}{n} = \frac{ax}{n} \text{ és } X = \frac{3A \cdot n}{50 \cdot a(n-2)}$$

Alkalmazzuk e számítást különösen a fiemei-károlyvárosi vaspályára, mely — mint fölebb mondatott — 3,800,000 frba kerülne, 's mellyen — mikint szinte említettett — egy ló (a szekér terhén kívül) 180 mázsát szállíthatna 3 nap alatt, Károlyvárosból Fiumébe; midőn jelenleg egy ló, olly esésen, mint 1: 18hoz, ugyanazon idő alatt, nem többet, mint 15 mázsát, mázsáját 50 kr. (= 5/100 fr.) szállítási díj mellett vontat a tengerpartig.

Ezen adatok szerint a főnebbi számításban a tételeknek következőleg kellene állaniok: A = 3,800,000 a = 5/100 mint szállítási díj; és n = 12; mert ezen a vasúton egy ló Károlyvárostól Fiumeig 12szer annyit viendhetne, mint vízsen most: miből következik, hogy 656,640 mázsának kellene rajta szállítatni, hogy száztól 4es kamatot, és száztól 2öt fentartási költségül, azonkívül pedig a szállítási díjt is behozza; miszerint egy mázsa áru, mellynek szállítása, Károlyvárostól Fiumeig eddig 50 kr., jövőre a vaspályán 25 krba fogna kerülni.

A főnebbi számítás helyességéről a következő módon akárki is meggyőződhetik: Számítottassék a 656,640 mázsa 25 krjával; 's 273,600 forint állandó. A száztól 6os kamat 's fentartási költség 3,800,000 után 228,000 frtra rúg; a 656,640 mázsa áru pedig, mellynek szállítása most — mázsájától 50 krjával számítva — 547,200 frba kerül, jövőre csak 12ed résznyibe jön, azaz mázsája 4/100 krba: mi összesen 45,600 frtot tesz. Ezen öszlet és a főnebbi 228,000 frt., melly a kiadott tőke kamatjával és fentartási költségül számítatik, összesen 273,600 frtot tesz.

Ezen számításban szállítási díjül mázsájától 50 kr. van kiteve, noha a szállító csak 40—35—32 krt. kap, minthogy 10—15—18 krt. egy mázsától, az áru minőségéhez képest, utvámul kell fizetnie; ez a számításból készakarva hagyatott el, hogy az inkább csekélyebb, mint kedvezőbbre üssön ki; mert valamint ez a 10—15—18 kr. a jelenen létező útra kiadott tőke kamatjának 's a fentartási költségeknek fedezésére szolgál: ugy itt fent ezen öszlet a 228,000 frtba, a száztól 4es kamatba és a száztól 2ös fentartási költségbe be van foglalva. Levonva ezen 10—15—18 kr., a szállítási díj itt 4/100 helyett csak 3 krt. tenne; és így egy mázsa szállítása vasútvámval 23% krba jön.

Kétségkívül van, hogy olly árúk, mellyek súlyokhoz képest csekély értékűek, 's már némi keletök is van, — bizonyoson még nagyobb keletre kapnak, ha mázsájok 25 krral olcsóbban adathatik mint jelenleg. Egy mázsa búkkfában nem egészen 3 köb láb van, 's ára 3 frt.; — egy mázsa fenyőfában van 3 1/2 köb láb 's ára 1 frt.; mily nagy különbséget tesz 25 kr. illy öszleteknél? De a dohány, kender, rongy, és repczének, kivált pedig a gabnának árára nézve, annak 25 krral alábbszállása, tetemes befolyással leendne, főleg azon körülmény mellett, hogy ez árúknak már különben is keletök van.

A fen kített számítás szerint 656,640 mázsa árúnak kell a Károlyvárostól tengerig vezető vasúton (évenként) szállítatni, hogy a szállítási költség felényire leszállíthatassék; azon fa pedig, melly részint Károlyvárostól, részint Károlyváros és a Partvidék közt fekvő erdőségekből szállítatik a tenger melléki kikötőkbe, ha ez utobbitól két mázsa helyett egy számítatik is, évenként egy millió mázsára megy; — a dohány, kender, rongy, repcze és gabna továbbá, közönséges időben, (ez utólsó, t. i. a gabna, némelly évben 1828tól mostanig 800,000 má-

az illy építványok „kamattjövédelmézéséről” hallunk szólani. Vajjon miért nem jutott eszünkbe ekkor a többhelyütt szinte tetemes költségekkel épült mac-adamizált töltésekből is kamatokat várni? — Azonban köszönettel tartozunk igen tisztelt levelezőknek, hogy számításába még most a kamatokat is betudta: mert így talán könnyebben megfoghatóvá teszi a pest-fiumei vaspályá építésének minden — még pénztözséri — tekintetbeni kivihetőségét is. A szerk.

zsától 1 millióig is felment) 400,000 mázsára rug; ugy, hogy fel lehet venni, mikép a pusztá kivitel, a visszashállításokat nem is számítva, a Fiumei és Buccari-i kikötőből évenként 1 1/2 millió mázsára megy.

— Tegyük fel, hogy a vasútoni szállítás csak kétszer 656,640 mázsát teend, azaz: 1,313,280 mázsát; a főnebbi számítás szerint kérdezhetjük: mennyibe kerülne egy mázsának szállítása Károlyvárostól a partvidékig, ha a kiadott tőke száztól 4es kamatját, 's a szükséges költségekre száztól 2ös tartalékot bevenni akarnók? A számítás következő:

$$\frac{3A}{50} + \frac{ax}{n} = \frac{ax}{n} \text{ és } r = \frac{50 \cdot a \cdot n \cdot ax}{3 \cdot n \cdot A + x \cdot 50}$$

A hol fenebb $\frac{ax}{n}$ van, oda itt $\frac{ax}{n}$ tétetik; mert azt kell kikeresni: mennyivel kevesebb a szállítási díj akkor, midőn 1,313,280 mázsa szállítatik, ha az 656,640 mázsa szállítvány mellett a jelen költség felére leszállíthatatik. Tétessék tehát a fenebbi számításba X=1,313,280; n=12; a=5/100 és A=3,800,000; 's akkor kijön $r > 3 1/4$; azaz: 3 1/4dal kevesebb lesz a szállítási költség 1,313,880 mázsa szállításánál mint mennyibe a szállítás most kerül, 's így mázsája 15 krral kevesebbe jövőnd, azaz meglehetősen pontossággal számítva: 14 1/2 krba; ugy, hogy egy mázsa áru Károlyvárostól a tengerig egész 35 krral kerülendnekevesebbe, mint jelenleg. E számítás helyességéről következőleg lehet meggyőződni.

A kamatok és fentartási költségek 228,000 frtra rúgnak; a szállítási díj mázsájától 4/100 krjával, 91,200 frtot tesz 1,313,280 mázsától; összesen: 319,200 frtot; ezen öszlet változtassék krocká, osztassék el a mázsák számával: 's elég szigorú számításal mázsájára 14 1/2 kr. esik. Ha mázsája 15 krral számítatnék, akkor a szállítási költség 328,320 frtra rúgná; 's akkor a fentartásra megkivántó száztól 2re számított költségen felül, még 9120 forint maradna fen. —

A fenebbi adatok szerint tehát ezen a lóvasúton egy mázsa áru 35 krral szállíthatatnék olcsóbban Károlyvárostól a tengerig, mint szállítatik jelenen. Kétségkívül tehát, hogy illy körülménynek a kivitelre nagy hatása leendene, midőn csak jelenleg is az árúknak nagyobb kelete van, mint a fenebbi számításban felvetett. A mondott tárgy figyelembevételénél különösen a gabna nem csak mint kivitelű cikik érdemel tekintetet, hanem azértis, mert a Quarnero-vidéki népességtől gyakran 100,000 mérőre menő 's külföldről szállított gabna fogyasztatik el; minthogy azt, ha a kereskedő tengerentúl csak néhány krral is olcsóbban kaphatja, természetesen ott vásárolja meg.

Az itt szóban lévő vasút, mint a köz jólét tárgyazó ügy, valóban méltó, hogy szigorú vizsgálat alá vétessék. Az itt kített adatok inkább csekély, mint tulfeszített számításra alapítvák; 's ha ezek egy angol, vagy különben nagyhirű név alatt jelentek volna meg, talán hamarabb ebresztenek vala olly figyelmet, mellynek eredménye a mondott adatokról meggyőződés, 's a kitűzött cél hasznosító létesítése leendene. *)

Ha ezen előterjesztés rövidsége miatt egy vagy más részben talán nem eléggé világosnak, vagy épen alaptalannak találtatnék; értekező kész a homályosokat felvilágosítani, 's a kétségbehozottakra nézve a vitát bárkivel is kiállani. — W.

*) Kebelszorító egy gondolat ez, melly képes a nem eléggé szilárd jellemű magyart elcsüggeszteni; de mi erősen hisszük, miszerint elő nem sokára már hazánkban is ideje annak, hogy szakértő munkás férfiak szavára nemzetünk figyelmezzzen. A 2 X 2 = 4 körül azonban, mi körül pedig jelen tárgy is nagyrészen forog, talán már ma is lehetne magyarnak a magyar? — Mi köszönetet mondva a jelen becses értekezés tudós szerzőjének, kérjük őt, legyen szives e nagyszerű ügy körüli munkálkodását folytatni, 's azokat velünk időről időre közleni; mi azoknak édes örömet adandunk helyet lapjainkban, meg levén győződve, hogy a t. magyar közönség azokat osztatlan érdekekkel veendi. A szerk.

List és társai.

(Folytatás.)

C) A dolgok természete vagy a Theoria.

List rendszerének második alapja, mint ő maga mondja, — a dolgok természete, mellyre építi második könyve 17 fejezeteiben új theoriáját. (I. 183—448)

Mindjárt a második fejezetben elárulja magát, hogy ő sem a physiokraták rendszerét, sem Smith nézetét a népi és statusgazdálkodásról nem érti. Allítja hogy mind két rendszernek, következőleg az iskolának is az örök béke, 's a közönséges respublicaróli gondolat szolgáljanak alapul. Ez igazságtalanság, mellyet Listnek mint becsületes embernek nem kellett volna állítani, mert azt csak egyes

írók elszórt helyeinek elcsavart magyarázatival támogatja, mellyek saját szöveti öszszeköttetésben egészen más érteleműek. A politico-oconomiai tudományok egyszer mint másszor az illy bánásmódnak ellen kell mondanunk, melly szerint egyes írók nyilatkozásai a tudomány rovása és kárára jegyeztenek föl.

A közönséges unio gyáva képlete List fejeben termett, 's midőn az ellen harczol, saját száját veregeti. — Mind az, mit a kosmopolitici és politici oeconomia közti különbségről mond, Smithet 's követőit Sismondi és Cooper Tamás egyes határozásikért in solidum felelőssékké tévén, izetlen bárgyúság. Okos embernek még soha sem jutott eszébe a külön egyéni statusok nemzetiségét, viszonyait 's állásuk saját miségiket tagadásba venni. A politica, 's a politico oeconomia tudománya a részekben 's concretekbeni jelenezéseit az általánosnak a közönségesre viszi vissza. Ha tetszik Listnek, nevezze azt kosmopoliticiának, ha már stylje 's értelmi józansága azzal kérkedni akarnak: mert hiszen a népi gazdálkodás alaptörvényei kosmicumok, (világszerűek) 's emberesek, nem csupán nemzetiesek 's egyediek. Ez igyekezetet kosmopolitismusnak nevezni csekély belátásra mutat. Mert a kosmopolitismus általános ingatag, ugynevezett politici eszmék (miknek a politici tudomány legtöbbszőr ellenmond) kíván életbe léptetni a concret statusok 's népek sajátosságait eltörlesztésével. List nem akar semmit tudni a fentebb értelmezett politici oeconomiaról, nála az valamely concret status politici oeconomiajának practici értelmezése. Tudományos értelem 's alapok szükiben egész rendszere himnös (kettős) természetű. azért igyekszik minden logica nélkül a volt status és népeletek saját különbségeit az általánosba fölemelni. Egészen más a practica politica a concret állapotok mértéke szerint, melly a nemzetek és statusok politici és politico oeconomiai életök alaptörvényeit, mint a tudományban azok közvetítve vannak, sinórmértékül vesz nép, hely, idő, alkotmány 's b. különböző formái szerint, 's azokhoz képest vezérli 's igazgatja a politici 's oeconomiai mozgalmakat.

List politici gazdálkodásának nemzeties rendszere hasonlít Lichtenberg késéhez, mellynek nincs markolatja 's vasa, rendszer és fogalom nélküli tudomány.

A 12d. fejezetben magának tulajdonítja rendszere sajátosságát, midőn azt a természetű erők theoriájának vallja, Smithet pedig becsek theoriájának adja ki. — Az ő theoriája politico oeconomiai, Smithé kosmopolitici. Ki hinné már, hogy a politicanak természetű erő, a kosmopolitismusnak pedig becsek szolgáljanak alapul? Szörnyű logica kívántatik arra, hogy ezt felfogjuk. List azonban kívánja, hogy higyük, de semmit be nem bizonyított. Más részről, hogy theoriája eredetiségét megmentse, nem állja mondogatni, hogy Smithnek eszébe sem ötlött a természetű erők fontosságát számba venni, mert ez a maga híres könyvében (a nemzetek gazdagsága természetéről 's okairól) nem látta át, hogy a gazdagság okai egészen más valami, mint maga a gazdagság. Olvasóink azt hinnék, hogy illyet állítani tán lehetetlen is? pedig belü szerint ugy van megírva, azért ezen igazságtalanságot, a mit Smith könyvének czime magában már megczáfolt, egész meztelenségében boszankodással félredobjuk; mert Smith könyvének minden lapja arról tanúsít, hogy ő a népgazdagság legfőbb okainak felkutatására fordítá egész lelki erejét, 's épen az ő saját theoriája a becsekről a nép tehetősége okain alapszik. Merő vakság vagy szó-elcsavartás kívántatik arra, hogy ezt valaki eltagadja. A becsek theoriája egyszersmind a csere, kereskedés és birtok theoriája, a természetű erők theoriája természetű theoriája. — A politici oeconomianak e két theorián kell nyugodni, 's Smith rendszerének üdves magva ebben fekszik.

List a maga gunyos és gyalázatos kifejezésével Smith irányában mulgatásai szöveteivel anyagias, particularismus, egyéniség, erkölcsiség 's b. tekintetek alatt egyebet nem bizonyít, mint hogy Smith politici oeconomiajáról fogalmat nincsenek, 's nem érzi, mit tesz Smithben az ember erkölcsi méltóságát tisztelni és megbecsülni.

A 13 fejezetben magának tulajdonítja List az iparüzések nemzeti felosztása, 's a természetű erők egyesülének (confederatio) eszméjét. Ezt hiába teszi, mert a dolgozó erők szövetezéséről gondolat olly természetes, hogy annak feltalálása teljességgel List kiváltságai közt helyet nem foghat. Ha Smith és tanítványai azt ki nem fejtik vala, List e gondolatra nem is bukkant volna. Maga bizonyít errenézve List, midőn Smith könyvéből — értenivaló, hogy csak egy kis helyet — hoz fel. „Ki a munkafelosztást kitalálta, azáltal a munkaszétosztást is feltalálta, mert felosztás nem vesztegetés.” *)

List azonban új 's szerinte eredeti fölfedezésével itt előáll, mondván, hogy a munkafelosztás rozsz kifejezés, a helyett: munkalati működések (Geschäfts-operation) felosztását kellene használni, 's ez is magában még a természetű nem viszi elé, ha a természetű erők közös célra nem egyesültek. Mind az, mit ez uttal az iskolának szemére lobbant, csupa koholmány, mellyel az iskolát mint iskolát nem is terhelhetni.

Gyakran és jobban el van már mind az mondva, mit List újnak mond, még pedig ellenmondások szövetye nélkül, mellyből List ki sem tud eviczélni. **)

Ne legyünk azonban List iránt igazságtalanok, mert ez alkalommal eredeti gondolatokat is fejtett ki. Például szolgálhatnak a következők:

Lap 222. „Tárgyilagos felosztása a munkának, ha a vad ember ugyanazon egy nap vadász, halász, fát vág, wigmáját kijavítja; löszerszámokat, hálót, öltözetet készít: ellenben alanyi felosztása a munkának, midőn tiz kü-

*) List nézete is hasonló ehez, midőn lap 223 írja, a munkafelosztást lehet hasonló joggal munkaszétosztásnak is mondani. **) P. o. l. 225. f. hol Smithet megtagadja, 's nézetét javítgatni akarja, melly szerint földművelésnél a munka-felosztás nem annyira alkalmazható, mint a gyárakban.

lön egyén a tükésítés különböző foglalatosságát egymás közt felosztják. *)

Lap 228. „Nemzet, mely csak földművelést űz, 's a legszükségesebb kézimesterséghez ért, tökéletlen nemzet; az olyan, mely földművelés mellett gyártat is, tökéletes nemzet; de ezek mellett, mint már láttuk, három más osztályú nemzetek közt is tesz különbséget.

Lap. 229. Elmeceveszett földművelés oly állapot, melyben jó karzatu gyárerők szükiben a növekedő népesség földművelésre szorítkozik, a természet surplusját fölmeesztli, mihelyt felnött vagy kívándorol, vagy más gazdakkal mind addig osztózik a földbirtokban, míg a családi birtok eldarabolva a tulajdon szükészen felül nem is természet, 's nincs mit gyári művekkel kieserélni. **)

Lap. 236. A mi a tü a tügyárban, épen az a nemzeti jólét azon nagy társaságban, melyet nemzetnek nevezünk, anyagi és szellemi munka felosztása legmagasb fokát teszi a felosztásoknak.

A 14d. fejezet előadja a magány és nemzeti gazdálkodás közti különbséget, a 15. 16. fejezetekben ez folytatva van. List ezekben egyik principii petitióból a másikba vonul, az egész vizsgálat azon kérdés körül forogván, mi a magány, mi a népi gazdálkodás; 's midőn az iskola azt tanítja, hogy a népgazdálkodás, az egyének, családok, községek 's a kormány gazdálkodási munkaságának szövege, összeköttetése, ellentétben mint egész magában, 's más népekkel szemközt; List így definiál „az (t. i. népi vagy nemzeti gazdálkodás) kormányi munkaság, melynek a műpar ágazatok 's osztályok érdekít, mint az egész nemzetnek is benső és külső érdekét meg kell határozni, vezérlni és képviselni. Nem védi azonban e nézetet a másik ellen, annak helytelenségét nem is mutogatja, mert elvkérdésbe kellett volna neki ereszkednie, mi eszébe sem ötlött, hanem tovább-essével az üres léghen, 's gyorsan állítja, hogy az iskola szerint magány- és népi gazdálkodás egy dolog, nem képes az magát nemzeti gazdálkodási álláspontra fölemelni; pedig kétségtelen, hogy épen az iskola magosb állásfok van e tekintetben mint List. A mit három fejezetében az iskola ellen elmond, igazi üres csevegés, és rágalom, mire felelni idővesztetést volna. Védő rendszerének magasztalását a szabadszerűség fölött itt nem méltatjuk tovább. miután a védő rendszer természetéről a berlini critical folyóiratok lapjaiban (1841. 59d. szám) bőven szó volt. List kikap némely mehetségi okokat a szabad kereskedés mellett szólókat, hogy azokon mercantilismusi tüzet kihűtse. Azonban e mehetségi okok csupa megérintése is elég a meggyőződésre, hogy azok czáfolhatlanok, hogy épen az elzáró és védő rendszer teszik azt szükségessé, a mi ellen List harczol. Lássuk e mehetségi okokat. — A védő rendszer jogtalanul 's gazdálkodás ellenileg vag a magányiparüzés közé, a belső gyárosokat, a fogyasztók kárára monopoliummal ruházza fel: az egyének érdekei, iparmunkaságok jobban előmozdítják a természetet, a közgazdaságot, mint a kormánytól eredő szabályozások. List ez ellen azt veti, hogy törvénytelen, közártalmu kereseti iparművek is vannak, mint léteznek oly esetek is, midőn az egyéni erő nem elégséges a gazdálkodási cél megközelítésére. — Mintha bizony az első pontra figyelemmel sem volna a szabadság rendszere, 's az utolsó pontot nem eléggé vizsgálta volna meg. Hiszen a gazdálkodási szabadság-rendszer nem a magány-önkéntény rendszere, mely kizárná a törvényes őtalmat 's bátorságot, sőt épen ezeket feltételezi, midőn List rendszere minden lapon hirdetőn a polgári szabadságot 's intelligenciát, a kormány-önkénténynek, értelmességének monopoliumnak, 's kormányi gyámságnak legzavartabb systemáját állítja egybe. Bár egy megállható, 's magában erős elvet állított volna felkönyvében, hol, mikor 's meddig kell a kormánynak beleavatkozni segédelmével; de ezt sehol sem találjuk, mert szerinte igazi fogalommal a kormány bír, 's ennek a körülmények szerint kell igazgatni. Járjon List elébb az iskolába, melyet kigunyolt, 's tanulja meg ott, mielőtt fenhangan kárhozná — a fő törvényeket 's elveket, melyek szerint a nemzeti gazdálkodásban az egyéni és kormányi önkényt kell épen zabolázni, hogy igazi szabadság jöhessen létre. Igazabb 's mérsékeltbb lesz, ha tanulni fog, 's át fogja majd látni, hogy kérdései 's állítványai, milyenek például a következők, merő izellenségek.

Lap 243d. „Tartat-e számot az egyén magánygazdálkodása vitéleiben az ország őtalmára 's közbátorságra? stb. Bizony nem! mert a nemzeti gazdálkodásban bölcsesség lehet, a mi a magány oconomiaiban bolondság lenne, 's megfordítva: azon egyszerű okból, mivel a szabó még nem nemzet, a nemzet pedig nem szabó.“

Lap 244d. „Kérdezzük meg a birói padokon ülőket, nem fordultak-e gyakran esetek elő, midőn a találmányos lélek szerfeletti ereje 's igen nagy ipar miatt az egyéneket zúzomalomba kelle küldeni.“

Lap 249d. „A szabadság rendszere mindig csak az egyénekre tekint.“

Lap 251d. Az iskola nem különbözteti meg az oconomia magosb fokán álló nemzeteket az elmaradtaktól, mindeniknél ki akarja a kormányhatalmat küszöbölni; valóban e tanítmány szerint a legvadabb népek volnának a legtermesztőbbek 's leggazdagabbak.“

*) Pakos bölcselkedő! mily élesen fogta fel a tárgy 's alanyi különbséget; mily könnyen lehetnek, hogy e Smithnek legesufondárossz rágalmazása tén, oly üres szóbeszéd, millyet a politia oconomia Némethonban még nem ismer.

** E definitio vagy inkább körülírás teljes ellenmondásokkal, 's homályos.

*) Tudnillik a tolvajokat, rablókat. List elfelejté a csempészkedőket, nem maradt hű rendszeréhez.

*) Lap 264. pedig azt veti szemére, hogy mindenütt az emberiséget 's társaságot tekintti, nem az egyént.

*) Ez állítás sértés is.

Hibaigazítás: Lapunk mult számában ugyanezen cikkben a 700 l 1 szel. 15 sor b. alulról ezután: „mesterekelt volt é: a két sornak így kell következni: „vagy természetesi? Elfogulva ültő rendszere által nem látja, vagy nem akarja látni a műpari szabadság lehetséges és“

Hirlaplai kalászkok.

Pesti Hirtlap (190 sz.) Vezércikkében Fiume jelentőségét 's nyomosságát fejtegeti honi kereskedésünk és műiparunk érdekében Triest fölött, 's az Allg. Ztung 262ik számában fölszólamlott idegen bölcs okoskodásainak ellenében az általunk építendő vas-pálya vonalának végpontjául természetesen Fiumet tüzi ki. — Alig hiszünk magyart, ki lapjaink etárgy bani egyhangu nyilatkozatának ellenére magát a külföldi bölcs okoskodásai által eltántorítani engedné, különösen ha még Császár Ferencnek ez évben megjelent illy című munkáját is olvasá: „A fiumei kikötő.“ — Nem mellőzhetjük az olvasó figyelmét a P. H. egy másik cikkére is fordítani; ez a közlisseteltű Fáy András nyilatkozata a Pesten felállítandó főiskola ügyében. Mi magát a tárgyat illeti, elmondottuk más alkalommal irántai nézetünket 's meggyőződésünket legtisztább szándékkal 's tartózkodatlanul. Most tehát nem a „lenni vagy nem lenni“ kérdés tekintetéből hivatkozunk e cikkre, hanem, mert abban, mikép azt a P.H. hasábjai közlik, különbözőségeit, eltérést találtunk attól, mikép az a lapoknak, ugy szinte a Jelenkor 86d. a Prot. E. és I. lap. 30. sz. ban közölte volt. A különbözőség mindjárt a második pontban foglaltatik, hol a Világ; „Jelenkor“ és Pr. L. hasábjain álló e sorok, helyett: „azért a Nemzeti Ujság 81, 82, 83 84d. számaiban megjelent főiskolai fölületes és gyanúsító cikkeket áttalanam czáfolatra méltatni.“ — következő áll: „s azért oly fölületes és gyanúsító cikkeket, mint minők egy bizonyos magát par excellence catholicusnak hirdető, de vajmi kevés ember által olvasott lapban megjelentek! áttalanam czáfolatra méltatni.“ — Ismert dolog, hogy ha ki ugyanazon cikket több lapban kívánja közönség elibe bocsátani, már csak bizonyos szellemszilárdságnál fogva is, tökéletesen egyező példányban szokta cselekedni, hogy cikkelye szórul szóra egyező legyen mindenütt. Ezt hiszszük a nálunknál senki által valódiiban nem tisztelt Fáy Andrásul is. Van egyébiránt három eset, midőn az egy tartalmu cikk, különböző lapok szerint, változást szenvedhet, t. i. szerkesztői toll, nyomtatási hiba és censored hatalom által. — Vajjon mellyik eset foroghat itt fön? Gondolkozzék az olvasó. Mi is gondolkozunk, 's nem akarván a gyanúsításnak még csak árnyékát is vonni magunkra, nyilt válaszra kérjük és szolítjuk fel az illetőket; mert a dolog sokkal komolyabb következményekkel jár, mint tán első pillanatra látszik. Föntartjuk tehát a tárgyhoz későbbi hozzászólásunkat. — Az „Ertekezőben“ érdekes olvasmány: „Egy hazafi szó és egy baráti könyv Körösi Sándor sirja fölött“ Hegedűs Sámueltól.

Jelenkor. (86.) Különösen olvasásra méltó benne 598d. lapján az előfizetési hirdetés, mely szokott vásáriás önajánlati közt ezeket is mondja: Alapelvünk ezentul is az eddigi (???) marad, kitűzött czélunk „nemzeti közjölét“ 's ennek megközelítésére eszközünk a „józan haladást minden körben és minden tekintetben, közlő országgyűlési viszonyainkra nézve is (Ki érti ezt? Hol itt az összefüggés?) valamint az oktan nyargalást, ugy a káros fontolgatást (!!) és halálos tepsedést egyaránt mellőzve.“ sat. A J. szerkesztője tehát ismer káros fontolgatás is? Igen, igen, most emlékezünk; e káros fontolgatás miatt van annyi harc és háboru a mérszárosok ellen!

Nemzeti Ujság. (86.) Bevégzi hosszúra nyújtott cikkét a Pesten állítandó reform. főiskola ügyében.

Hirnök. (84.) Melléklapjában több tekintetben olvasást igénylő cikk közöltetik a zágrábi ujság „Luna“ című társapjából, a szerkesztőnek igen jól alkalmazott alapos jegyzeteivel. A cikk fölirata: „Turopolya 's a magyar vármegyék.“ — Tartalmára nézve lásd e lapok 86d. számának 698ik lap első hasábján a csillag alatti jegyzetet.

Athenaeum. (50. 51.) Bevégzi „A jó barát“ című igen kedves francia beszélykét. Vörösmarty-nknak egy jól sikerült bordala „Földi dal“ cím alatt elterjedend bizonyosan széles e hazában.

Regelő. (86.) Beszélykét nyújt Karacs Therezától e cím alatt „A sövögő fija.“ Vachot I. folytatja tavasi utazása emlékvirágait.

Magyar Gazda. (83, 84.) Érdekes figyelmeztetést közöl a dohány termeszítőkre nézve az 1843dik

évre szabott kamr. beváltási árjegyzékkel együtt. (Lásd lapjaink mai számát.) Tapasztalati ismereteket tanúsító cikket kezd meg e cím alatt „Hazánk földművelő állapotjának becse 's némely teendők.“

K Ü L F Ö L D.

Szerbia. Törökhatárszél, oct. 20kán. Utolsó (f. h. 18kai) tudósításom óta Konstantinápolybul azon hírt vettük, hogy a porta császári biztosul Emir effendit, 's nem az itt lakó (s 1839/40 óta elhiresült) Mussa Effendit nevezé ki, az ujonan választott fejedelem Petrovics Sándor beiktatására. — Közhír szerint, a csak imént bevégzett szerb forradalom indítója Petronievics volt, az alattomos előintézkedések 's egyezkedések Popovicsnál egy orsovai kereskedőnél történtek, és a rendkívül ügyes orosz ügyvivő Tschefkin statustanácsos*), ki kevéssel a forradalomkötés előtt Mehadiába jött — benne tetemes részt vön. Az oroszok 's a pártukon levők szerfölött boszankodnak, hogy az Obrenovics-uralkodóház minden tagja leginkább ausztriai pártfogás alá vonult. — Azon forradalmi szellemet is, mely Bolgár-Bosnyák's t. országokat átlenge, orosz kiküldöttek eleszték, csaknem ugy látszik azonban, mintha a megölt hős lengyelek és cserkeszek lelkei egyesülten a boszuló Nemesissel hiusították volna meg a messzeágazó moszkvai felforgatási terveket. Miért áldassék isten!

Törökország. Konstantinápoly, oct. 5. A törökudvar emlékeztető jegyzéket bocsátott az ő hatalmasság képviselőihez a Libanon ügyeit illető hattiserif tárgyában, 's ennek következtében a következő sept. 29kén újra összegyűltek. A tanácskozás eredménye lön, hogy elhatározó lépéseket nem teendnek mindaddig, míg hazurul utasítást nem kapnak. A porta is hajlandónak látszik ezek megérkezését bevárni és szükség esetén teendő módosításokban is meg fog nyugodni. — Beyrutból újabb szomorító hír érkezett, miszerint az ottani hadesapatok Kesruanban ismét vad kihágásokat tőnek, három keresztény templomot kifosztottak, az ottani keresztényekkel pedig méltatlanul bántak. Az ottani szellem egyáltalában igen ellenségesen nyilatkozik a kereszténység ellen, minthogy a török hatóság az angol és orosz főconsul közbevetését megvetéssel utasítá vissza, sőt személyek ellen is legdurvább gúnynyal torzsalkodott. Midőn ez újabb botrány iránt kérdést tennének az itteni követek Sarim effendinél, ez kitérőleg válaszolván, hivatalos tudósítás meg nem érkezett mentegetőzött. Ugy látszik, a porta homályos beszéddel is szereti kijátszani a nagy hatalmasságok figyelmét, — legalább arra látszik mutatni mind a Memorandumban mind a hattiserifben a drúzok 's maroniták kormányoztatását illető azon pont, melyből nem igen világos, nem lehetne e a maroniták főnöke keresztény is. A következő tanácskozásai a szerb ügyekre is kiterjeszkedtek, de ezekre nézve is határozattá lön: bevárni az udvarok határozásait.

Aldunai vidékről sept. 24. 1842. Itt a politia láthatár föllegtelennek látszik, azonban ne higyük e színleges derűnek. Oláhországban 's Havasalföldön a bolgárok és szerbek színleg ugyan nyugodtak, de ki láthat belsejökbe? A vulkán tüzeinek erejét csak kitérőrekor tanulhatjuk ismerni; 's az elfojtott elem ha kiront, retentő pusztítást tesz. — Az újabb szerb mozgalmak hatása ide is kiterjedhet. Ugy látszik, állandó békére többé kelet hasztalan számol. Az ozman nemzet ereje meg van törve, azon erő, mely nemzetisége keblében gyökerezett, mely a koránnak, 's korán tiszteletének gyümölcse volt. Vajha tanításul szolgálna ez más népeknek is! — Oly népek, kik nemzetiségükről lemondanak, kik idegen szokásoknak hódolnak, meghasonlanak magok közt, 's idegen puháságban vesztegetik el erejüket. — A keleti villongások most egy retentő hódhoz hasonlítanak; azon pallos, mely azt megölni törekszik, csak új életet ad neki. — Kereskedésünk igen pangó állapotban sínylik. A gabnemeknek igen csekély árak van. A tengeri kereskedés nevezetesen ágat teszik az állatesontoknak Angolországba szállítasa.

Németalföld. Hága, oct 18. Tegnap nyitá meg a király az országrendek gyűlését. Beszéde elején egyetlen leányának a szász-weimari örökös nagyhggeli összekelése fölötti örömet fejezi ki, 's örvendve emlékezik ez országban tett utóbbi utazasa alkalmával tapasztalt vonzalom és szeretet tanuságiról, — 's így folytatja: „Németalföld 's a kül-

*) Ez ugyan azon Tschefkin, ki Magyar-Horvát és Dalmat országokat gyakran átutazá, S z e r k

hatalmak közt 's őszinte vonzerejének által adott segédcsakban némely val foglalkozó körülmények eszközök fogtak jó akarat a katonai győlézségre tal megbizott künyossággal törvényjavasgyaivá. A be szerűség ura szeiben a rekozasnak. Ez történtek. A legu oktatás egyé elégséges okmüvészetek a játékonysá társzatokat boala. A szeg selttem. Oll munkába, m ezelserűbbek ohajtott cse rant fejlenek megzavart hi megkivántató tok jöllétét h ezeknek belat end. A bünte te a törvény lembebi javit tö törvény me fog előterjesz vényjavasltr alap törvény s vényszéki hiv dásának szab mely ágaiból sal volt az a értek egésze származó esee véretek födöz gyarmati pén ményei kiegy nak folytonos idézett elő. I a gyarmati já mal kellend ze iktatni. A segvetés ugy szerítés és m összes számo azáltal szüks ges szereket es bélyegadó s belnyomaszt sulhatni fog adók alább sz engedik ezen minőben leh atviteli vámo haladt, hogy ugyszinte a a kérhetni. Az tele 's kiadás tetni fognak. rábbi felmar a födözésre e szerek, men heim köztí v második főkö a kormány d pénzben való kintetéből me ban meg bize nyugdíjak és zá fognak, alapelvek ért szik annyira les alkalmáva Számolok e sára azon kö nek kijelöl,

hatalmak közti viszonyokban barátságos egyetértés 's őszinte vonzalom mutatkozik. Az ország tengerészerejének állapota oly kielégítő, minővé a megadott segédszerek által csak lehetett. A fegyverházakban némi hiány észrevehető, melynek pótlásával foglalkoznak. Az ország védelmére, mennyire a körülmények megkívánják, mindig a legegyszerűbb eszközök fognak használni. A legénység és tisztek jó akarata 's buzgóságánál fogva lehetséges lón a katonai gyakorlatok idejét megrövidíteni. Sok nehézségre talált a katonai törvények megvizsgálásával megbízott külön bizottság, úgy annyira, hogy bizonyossággal nem mondhatni: lehetendek e ezen új törvényjavaslatok a jelen gyűlés tanácskozásainak tárgyaivá. A belügyekben folytonos rend és szabályszerűség uralkodik. Azonban az ország némely részeiben a rendőrség nem egészen felel meg a várakozásnak. E baj orvoslására szükséges intézkedések történtek. Az alsóbb oktatás kedvező eredményeket mutat a legújabb rendeletek befolyása alatt. A közoktatás egyéb ágaira is kiterjeszkedik részvétem; elégséges okunk van a tudományok tekintélyén 's a művészetek virágzásán örülni. Tervünkben van a jótékonytársulat ügyében kimerítő törvényhatározatok bocsátni az országos rendek tanácskozására. A szegények ügye iránt különös figyelemmel viseltetem. Oly rendszabályok meghatározása vétetem munkába, melyek a fenálló törvényen alapultaknál czélszerűbbek legyenek. Tengerentúli birtokainkban ohajtót esend uralkodik. Földmívelés és ipar egyaránt fejlenek a németalföldi Keletindiaiban, noha a megzavart hitelügy szükségképp megszorítja az azokra megkívánható segédszereket. A nyugatindiai gyarmatok jóllétét különböző okok megrázkodtaták, azért ezeknek belállapota komoly megfontolás tárgya leendő. A büntető törvénykönyv bevezetésén, úgy szinté a törvényhozás külföldi ágainak haladó szellembeni javításán szorgalmasan dolgoznak. A büntető törvény második könyve a jelen gyűlés folytában fog előterjesztetni. Szint ez fog történni több más törvényjavaslatra nézve. Ezeknek egyike czélba veszt alapörvényeszerűleg alkotandó határozatokat, a törvényszéki hivatalnokok bizonyos esetben elbocsátásának szabályozása iránt. A kereskedés és ipar némely ágában észrevett virágzati csökkenés befolyással volt az adó némely nemére, melyek föl nem értek egészen az előleges fölvetéssel. Az ezekből származó csekély hiánykülönbséget másnemű túlbételek fődözik. Nem teljesült azon remény, hogy a gyarmati pénzárlélok 1841beni hiányát ez év eredményei kiegyenlítenék. A gyarmati termékek árának folytonos csökkenése újabbán is, tetemes hiányt idézett elő. Ez eredmény szolgálván aránymértékül a gyarmati járulékokat szükségképp csekélyebb számmal kellend a jövő két évre a statusjövendelmek közé iktatni. Az 1844 és 1845re előterjesztendő költségvetés ugyan tagadhatlanul bizonyítandja az egyszerűsítés és megszorítás utáni törekvést, valamint az összes számot tekintve tetemes kevesbitést is, mindazáltal szükségessé lón a fődözésre szánt közönséges szereket valamivel fölemelni. Az örökösödési és bélyegadó fölemelését legegyszerűbb 's legkevésbé nyomasztónak ítéltük. Reményem, még is valószínű fog abbéli ohajtásom, hogy némely más adók alább szállíttassanak, noha a körülmények nem engedik ezen leszállítást oly mértékben eszközölni, minőben lehetségesnek reméltem. A be-, ki-, 's átviteli vámok új szabásának létesítése annyira haladt, hogy eziránt a kereskedési 's iparkamrák, ugyszinté a földmívelési bizottságok véleményét fölkereshetni. Az ország 1841 's korábbi éveinek bevétele 's kiadása iránti számadatai a rendekkel közöltetni fognak. Azokból látandják önök, hogy a korábbi felmaradványra lehetett némit beírni. Miután a fődözésre az azokból kirendelt rendkívüli segédszerek, mennyire szükséges, az Amsterdam és Arnhem közti vaspályaépítés tökeiétől a nemzeti adósság második főkönyvébe történt beírás által elkülönözték, a kormány dolga leendő hat millió forintnyi tőkét kész pénzben valóítani, mi a kincstár szükségének tekintetéből meg fog történni, mikori időpontját azonban még bizonyossággal meghatározni nem lehet. A nyugdíjak és apólobérek ígért megvizsgálásához hozza fognak, 's pedig egy külön bizottságtól felállított alapelvek értelmében. Nemeskeblű urak! Misem fekszik annyira szíven, mint az, hogy a jelen gyűlés alkalmával is őszinte köztanácskozást eszközöljék. Számolok e tekintetben mindenkinek közremunkálására azon körben, melyet az alaptörvény mindegyiknek kijelöl, 's reményem, hogy részemről híven tel-

jesítendem azon magas kötelességeket, melyeket a gondviselés reám bízott. Ha fejdelem és nép egyetértőleg jóra törekcsenek, bizalommal várhatni az új áldását!

Franciaország. Páris oct. 16án. Az ország azon kedvező pénzügyi állapota, mire a közvetett adóbuli jövedelem mutat, a miniszteri sajtót, rendkívüli örvendezésre bírja. Büszkén állítja ez adatot a 'Journal des Debats' Franciaország kül és bel-ellenségeinek megszegyenyítésül, ellentétben Angolország állapotjával, mely első minisztere rendkívüli erőlködése daczára sem látszik javulni akarni. Minél gazdagabban esergedeznek azonban a köz pénzforsók, annál nagyobb erővel látnak az erősségek építéséhez. Magános vállalkozókkal tételnek egyezkedések az egyes részek felépítése iránt. Vállalkozási föltétel, hogy a munka három év alatt kész legyen. Azonban nemcsak a gyors felépítés sürgettetik, hanem az egész építkezés tetemes nagyobbítása is tervezetik. Több pótlékerősség van szóban, melyek az eredeti tervben észrevett hiányok pótlására szolgálndnak. Ezekhez járulnak ttz megerősített katonai laktanyák, melyek a várost környező bástyához építendő, de a melyek mély árakkal, 's lövő részekkel ellátott vastag falakkal lesznek a várostul elszigetelve, úgy hogy a közlekedés csak vonóhidon át történhetik. Ezen laktanyákhoz is most készülnek a tervek.

Algiri tudósítások szerint Abd-el-kader rendkívüli erőlködéssel igyekszik tekintetét lábra állítani, miután az az utolsó táborozások alkalmával annyira megoskottent. Míg Lamoricere tábornok hadával a déli részen tartózkodott, nyugodt felől a Bordschia törzsfajra ronta, szövetségeseink közül 150et levágata, 's mielőtt a 3 mérföldnyire fekvő Mascarából segély érkezhetett, ismét ellillantott. Ezen rendkívüli törzs módot talál Algir egyik vidékéről a másikra csudával határos gyorsasággal költözködni. Most a szövetséges törzsfajoktól gabnarablást tervez. Utóbbi tudósítások szerint oct. 1jén Ardouville tábornok által a hegyek közé riasztott vissza.

Sajánemű kalandos történetet közölnek a francia lapok egy ismeretlen nőszemélyről, kit Valence vidékén elhagyatva találtak a mezőn, — 's aligha az egész mystification nem alapszik. Az ismeretlen mintegy 16 éves, 's kitűnő szépségű, franciaül alig tud tiz szót. Keresztény létét egy a nyakán függő emlék-ékszerről gyanítják, melynek egyik oldalán kereszt, másikán a szűz képe látható. Nyelve Marseilleban vizsgálat alá vétetvén egészen különbözőnek bizonyult mindazoktól, melyek tengervárosban ismeretesek. Személye 's hazája nevét valami egészen sajátnemű vonásokkal írta le, melyeket senki sem tudott megfejteni; végre a Wolga említésére felderült orozája, 's Ukrainát nevezte. E szerint tehát Mazeppa földie volna; de mint jó ez Franciaországba? Töredékes félig vagy félreértett névazáiból végre ezt vélek összeférczelhetni: hogy neve Julia, leánya egy angolnak, ki tatárótt vett hitvesül, 's most családjával honába utazott. Vendéglőben perpatvarba keveredvén atyja, ő annyira megijedt, hogy elszaladván eltévedett. Azonban új kétség támadt származása iránt szőke léte miatt, mi inkább északi faj gyanítat. Egy fiatal orosz zöldhoninak (grönlandi) nyilvánítá. A lány zárdába vitett felvigyázat alá, de folyvást sir, és egyáltalában vigasztalhatlannak mutatkozik.

Spanyolország. Madrid oct. 14. A tartományokból érkező minden levél és hírlap jelenti, hogy az 1812ki alkotmányt kihirdetni köz szándék, azon czéllal, hogy a kormányzóság még négy évre megnyújtassék. Ezen világos mozgalmak a kormányt azon nyilatkozatra bírák, miszerint ez, az elavult 1812 statustörvénykönyv megújításáról nem gondolkodik. A hírlapok azonban daczára ezen óvásnak állításuk mellett maradnak. Annyi való, hogy Spanyolország jelen állása rendkívül aggasztó; hogy a sűrű éhenhalás veszélyével küzdök, bármily zendüléshez örömet csatlakoznak, legyen bár király-, vagy republicai párti, mindegy, csak kényeret adjon neki.

Az octoberi zendülés elnyomásának évnapja, csak egyházi szertartással ünnepeltetett. A közönség azon része, mely a régi monarchiai szertartásokhoz még igen szít, rendkívül megbotránkozott azon, hogy E s p a r t e r o a Tedeum alkalmával az egyházban azon helyet foglalá el, hova eddigelé csak a király ült, 's hol még Krisztina királyné is, sem úgy mint VII. Ferdinand nője, sem úgy mint kormányzó helyet soha nem foglalt. — F. h. 10ke, mint a királyné tizenkettedik születésnapja csak katonai

nagy díszelgéssel, 's a város kivilágításával ünnepeltetett; noha a krisztina-párt illy fontos napot nagyobb ünnepélyvel, jelesen pedig kezesokolással vélt kitüntetendők.

Északamerikai egyesült statusok. Vessünk egy pillanatot a híresztelt szabadság honára, a polgári egyenlőség és szigorú törvényesség hazájára. Milly szellemnek kell uralkodni ott, minő lehet a közcsend 's polgári bátorság iránti tisztelet, hol illy eset adhatja elő magát, melyet itt közlünk. Maryland-status fővárosában Annapolisban, Legrand úr ottani statutitoknok Lookermen nevű polgárral az országház lépesőjén összeveszvé, egymást jól elverték, végre pedig Legrand három tördőfessel halálosan megsebesített ellene által. Lookermen ellillant. Valóban, szép példája a törvényvédte személybátorságnak! — Egy más vonás is figyelmet érdemel a republicanus szellem köz és magány-életéből. E szellem tanítványai szüntelen ajkaikon pengetik a polgári egyenlőség mézes szavait, — 's ime e szellemet meglepi a családi büszkeség czimer húsága. Az északamerikai nép nemzedék-fája alig hat fel három nemzedékre, mellyen túl nagyobb részt fogházi lajstromokban enyészik el, 's már is czimertudományt kezd emlegetni. Egy new-yorki lapban czimergyűteményt hirdetnek, mely szerint a czimereket tetszés szerint ablakokra, kocsiajtókra festethetni, 's az egyesült statusok minden részeibe szállíthatni. A czimerkönyvbe már 60,000 név van beírva.

Washingtonból sept. 24éről érkezett tudósítások szerint a congressus elhalasztása óta alig van valami érdekes újság. Mondják, hogy Webster Daniel valóban kilépend a cabinetből, 's Mac Lane vagy U p s h u r urat hiszik utódjának. Utóbbinak helyét, ki most tengerészeti miniszter, valószínűleg Caleb Cushing úr pótolandja; ezen férfiú tehetségei olly kitűnők, hogy mintegy születte látszik ama hivatalra. Forward úr, kincstári titoknok valószínűleg követül menend Berlinbe; Casz tábornok elbocsátatását kéri, miután hivatalkörében az elnök teljes meglegedésére működött, helyébe a jelen cabinet egy tagját kényszerülnek Párisba küldeni.

China. A chinai vizeken tartózkodó angolnászád junius havában olly számos vala, hogy a jöremény fokán túli keleti tengereken nagyabbatnálánál még soha nem láttak. Allott t. i. 110 hajóbul, melyek közt 35 hadihajó, 6 fegyverzett szállítószálya, 19 gőzös és 50 szállítványzó. Mindemlétt is szállító eszközök szűke miatt panaszkodtak. Egy cantoni lap nem igen foghatja meg, mi okból küldének illy hatalmas hajóhadat olly ország ellen, melynek tengeri hada nincs. 's úgy vélekedik, hogy az talán csak terjedelmes partostromzárakra van szánva. Roszalja továbbá ugyanazon lap ama szándékolt határozatot, miszerint Hongkong szigetét ezentúl csupán hadi állomásul akarják használni, holott a brit kormány már 200,000 ft. sterlingnél többet költött reá azon czélból, hogy azt állandó kereskedési telepítvénynyé alakítsa. Ezt pedig jelenleg annál kevésbbé találja tanácsosnak, miután már számos angol kereskedő települt meg, 's egy város, mely europai kereskedő helynek minden kellekeivel birandott, gyorsan keletkezett. Az europai települők lakain kívül mintegy 1600 chinai ház is épült már fel, 's a sziget eredeti chinai lakossága 8000 lélekről még egyszer annyira szaporodott. Mindez most csökkenőben van, 's a szigetnek jóléte elsilányuland, noha kereskedés és hajózásra nézve olly kedvező felkészenél fogva igen szép jövedőt várhatott, mert katonai közigazgatás habár állandó birtokot czéloz is a foglalás, sehogysen emelheti a kereskedési közlekedés virágzását. — Majus 18kán Csupu városát foglalák el az angolok, a chinaik csekély ellenállása után. Gyaníták, hogy legközelebb Nanking városa felé nyomulandnak, hogy azt ostrommal elfoglalják.

A pekingi statususjag folyvást győzelemjeléseket közöl, melyek ugyan chinai szokás szerint többnyire oda czéloznak, hogy a néppel elhitésték, milly vitéz a honi hadsereg. De legújában ollynemű győzelmi hirdetményt foglal az magában, melyet még az angol M. Herald sem tekint pusztá fitogatásnak. E szerint az angolok megtámadák Saven erőssége ellenében a chinaikat, de ezek erősen tüzeltek rájuk, 's egy hajónak letörték arbozat. E hajó utóbb el is merült, az uszva menekülni kívánó legénységnek utána iramodtak csónakokon a chinaiak, 123at elfogtak, 10 álguyet zsákmányoltak, 's 32 angol megöltek. Ezen ütközet vezérét fényes jutalommal ajándékozta meg a császár, t. i. két-szemű pávatollal az előbbi egyszerű helyett.

Vegyes közlések.

A „La Presse“ francia lap következő tudósítást közöl Londonból, f. hó 7-ől: „Tegnap állított ki Wiganban sokadalom alkalmával egy nő, eladás végett. A két férj jelen volt. Találkozott, ki az árut megkedvelte, s a nőt 26 shillingen (körülbelül 13 p. frton) megvette. — Furesa nép az az angol nép! A polgárisodás pályáján haladtában nem tudott még következni szeszélyiből! — Szeszélyiből mondjuk: mert

miután a rabszolgákali kereskedés akadályozásának ügyét olly melegen viszi, és saját négerreit felszabadította, ezen gyalázatos női adás-vevést, melly, mint látjuk, ma is divatozik az angol vásárokon, nem akarjuk vadságnak nevezni, habár e név talán nem épen helytelenül alkalmaztatható a dolgra.

— Ujabb orosz rendelvény következtében a svéd és norvég hajók minden orosz kikötőben ezental a belföldiekkel egyenlő jogokat élvezendnek.

— A török portától a Libanon ügyét illető kibocsátott végnyilatkozat fő szerzőjének Riza pasát mondják. Sir Stratford Canning pedig Mehemmed bukásával minden ellenesétől vélt megszabadulni, azonban új ellenese akadt Riza pasában, ki a finomabb armány simaságával aligha nagyobb bajt nem gördít elibe, mint Izzet durvasága.

Szerkesztő: Szenvey József.

HIVATALOS JELENTÉSEK.

Csődök.

38335. Komárom városa tanácsa jelentése szerint. Görich Friderik helybeli polgár s rőfös kereskedő hitelezőinek csődületére f. é. december 14ike határidőül kitűztetvén, s ideigleni tömeggondnoknak Leisz Ignác ottani fűszerárus, perügyelőnek pedig Amtman Jenő tiszti főügyész neveztetvén, — ugyanez szokott kihirdetés végett megiratik. Költ Mindszenthő 18ik napján 1842. évben. 1-3

38336. Veszprém vármegye jelentése következtében keblszerte kihirdetés végett megiratik: hogy Veszprém mezővárosa tanácsa K o c h J á n o s megbukott vargamester, s felesége Breuer Józefa hitelezői csődületére f. é. december 30kát határidőül kitűztvén, ideigleni tömeggondnoknak ifjabb Devecseri István tanácsnokot, perügyelővé pedig Csirke Károly hitességűvé nevezte. Költ Mindszenthő 13ik napján 1842. 1-3

38521. Csongrád vármegye törvényszéke jelentése következtében kihirdetés végett megiratik: hogy felgyői kertész lakos P a p e l i István hitelezőinek csődületére f. é. december 13ik napja határidőül tűztetett ki — s ideigleni tömeggondnokká Balathy Florián esküdt, perügyelővé pedig Bene Lajos alügyész neveztetett. Költ Mindszenthő 18ik napján 1842. 1-3

38714. Szathmár-Németi városa tanácsa jelentése következtében keblszerte kihirdetés végett megiratik: hogy néhai J ó o F e r e n c z városi tanácsnok hátrahagyott vagyonaira csődület rendeltetvén, az illető hitelezők megjelenésére f. é. december 19dike tűztetett ki határidőül, ideigleni tömeggondnokká Soós György tanácsnok, perügyelővé Nagy Károly hitességűvé neveztetvén. Költ Mindszenthő 18ik napján 1842. 1-3

36385. Kassa városa tanácsa jelentése következtében szokott kihirdetés végett megiratik: hogy néhai Majorosky Ferencz özvegye született P a c o v s z k y M á r i a ellen csődület rendeltetett, s az illető hitelezők megjelenésére f. é. december 12ik napja határidőül kitűztetett, egyszerűen ideigleni tömeggondnoknak Szász Ignác, perügyelőnek pedig Dobay Lajos tiszti főügyész neveztetett. Költ Mindszent h ó 4. 1842. 3-3

38305. Pest városa törvényszéke által Hauke Mihály ottani asztalosmester, és neje ellen rendelt csődperben a hitelezők megjelenésére folyó évi november 18dik napja tűztetett ki határidőül: ideigleni perü-

gyelővé pedig Szolcsányi Mihály ügyvéd neveztetett ki. Miis kihirdetés végett megiratik. Költ Mindszenthő 18. 1842. 2-3

37677. Vác városának tanácsa V e g h Mihály ottani lakos és szürszabómester tömege ellen csődper felvételére folyó évi december 13ikát tűztvén ki határidőül, tömeggondnoknak Guba Antal ottani tanácsnokot, perügyelőnek pedig Suhajda János ügyvédet nevezte ki. Költ Mindszent h ó 11én 1842. 3-3

36366. Z á m b o n i Rudolf szombathelyi vásáros értékeiben megbukván, csődperének felvételére 1842. évi december 17ike tűztetett ki, s perügyelővé Hettyei István, tömeggondnokká pedig Kiezingstein Imre neveztetett. Miis Vas vármegye felírása következtében kihirdetés végett ezennel megiratik. Költ Mindszent h ó 4én 1842. 3-3

36815. Vas megye jelentése szerint, Német-Szent-Mihálon (Gospetersdorf) lakozó L ó r i n c z P á l vásáros hitelezői csődületének határnapja 1842. évi december 14re tűztetvén ki, perügyelőül Hettyey István, tömeggondnokká pedig Hrabovszky János rendeltetett. Költ Mindszent h ó 4én 1842. 3-3

36816. Bihar vármegye törvényszéke M á t é G e r g e l y ügyvéd ellen önként elismert fizetési tehetlensége miatt csődületet határozván, s az illető hitelezők megjelenésére f. é. december 5két határidőül kitűztvén; perügyelővé Lázár Mihály tiszti ügyvéd, tömeggondnokká pedig v. olasz kereskedő P o y n á r S á n d o r neveztetett. Költ Mindszent h ó 4én 1842. 3-3

36317. Bihar vármegye törvényszéke szalontai postamester V e r n e r A n t a l ellen, fizetési tehetlenségét felfedező hitelezői folyamodására csődületet határozván, s a hitelezők öszvejövetelül f. é. december 5ét határnapul kitűztvén, perügyelővé Kovács János tiszti-ügyvéd, ideigleni tömeggondnokká pedig nemes Lovassy Mihály neveztetett. Költ Mindszent h ó 4. 1842. 3-3

37080. Szabolcs vármegye törvényszéke néhai F e r ó s G á b o r főhadnagy tömege ellen csődületet rendelvén, a hitelezők megjelenésére folyó évi december 16dik napját tűzte ki határnapul; tömeggondnokká Péchy László főszolgabíró, perügyelővé pedig Gergelyffy János ügyvéd neveztetett ki. Költ Mindszent h ó 4 1842 3-3

Csödszünetések.

38088. Veszprém vármegye jelentése szerint — Krausz Henrik berhidai haszonbérlo értéke ellen

elrendelt csődperben — folyó évi sz. Jakab hava 19-éről 26617. szám a. kelt körintézkében környékelt határidőn atörvény által megengedett három nap eltelte után sem jelentetvén magát egy hitelező is, azon csődper megszüntetvén. Miis kihirdetés végett megiratik. Költ Mindszenthő 18án 1842 2-3

38089. Veszprém vármegye jelentése szerint, K a m o n d y F e r e n c z táblabíró hitelezőinek, folyó évi július 19-ől 26617dik szám alatt kelt körintézkében környékelt határidőn megjelenésekor az tapasztaltatván, hogy a csődtömeg értéke a követelt tartozásokat 9381 v. fr. és 23/4 krral haladja felül s eszerint értéktelenségnek helye nem lévén, a csődper felvételének helye nem találtatott. Miis kihirdetés végett megiratik. Költ Mindszenthő 18án 1842. 2-3

38707. Soprony vármegye polgári törvényszéke jelentése szerint S e i d l e r H e r m a n értékeiben hanyatlott német-kereszturi kereskedő ellen rendelt csődper az illető hitelezőkkel való barátságos megegyezés következtében megszüntetvén, ugyanez f. é. június 27iken 24095. sz. alatt kelt körintézkémmre hivatkozálag szokott kihirdetés végett megiratik. Költ Mindszenthő 18. 1842. 2-3

36369. H a e c k l L a j o s pesti szabómester hitelezőivel barátságosan megegyezvén, az ellene rendelt csődület Pest városa tanácsának felírása szerint, megszüntetett. — Miis f. é. július 12kén 26461. sz. a. kelt körlevél folytában kihirdetés végett ezennel tudtul adatik. Költ Mindszent h ó 4én 1842. 3-3

Váltótörvényszéki hirdetés.

745. Debreczeni lakos B a r t a S u s a n n a özvegy Király Mihályné asszonynak szamosújvári kereskedő G a j z á g o I s z á k alperes ellen indított váltóperében folyó évi június 9én 406dik sz. alatt kelt idézési végzés alperesnek törvényszabta uton megküldetvén, miután folyó hó 6áig mint tárgyalásra kitűzött határnapig töle válasz nem érkezett, nevezett G a j z á g o I z á k n a k e z e n e. b. Váltótörvényszék előtti megjelenésre a váltótörvénykönyv II. r. 213k sz. hó képest folyó évi december 29dik napjának reggeli 9 órája tűztetvén ki, e határnapra ezenel idéztetik. Költ a debreczeni kir. Váltótörvényszéknek 1842. évi october 10. tartott üléséből. Simonffy Sámuel hitességű. 3-3

Tisztelt Előfizetőinkhez!

Közelgetvén a folyó évek vége, nem mulaszthatjuk el a magyar gazdaközöniséget ismételve figyelmeztetni lapjainkra, mellyek a gyarapodó részvét és tapasztalat emeljen lehetőleg közhasznúra érlelve, s mindenestre tökélyesítve, a jövő évben is ugyanazon terjedelemben s az eddigi áron (4 fr. p.p. félévre) fognak folytatni. — Egyedül a T o l d a l é k r a nevezte történet azon változás, hogy ezentul a havi gazd. munkák, tábla-alakban, a különágak szerint rovatokra osztva, lesznek egész iven előadva, úgyhogy a kezdőnek e rovatos ív időszerű figyelmeztetéstől szolgáló a házi és mezőgazdaság minden ágazataiban. Az „O k s z e r ű K a l a u z “ eddigi alakjában fog h e d v e s k e l e s h e p folytatni, s a jövő félévben az első füzet befejeztetik. Előtünk állván a pesti novemberi (Leopold) vásár, bátrak vagyunk távolabb-lakó tisztelt Előfizetőinknek az ilyenkor rendszeren előforduló magán alkalmak szives használatát ajánlani.

A „Magyar Gazda“ szerkesztősége. 2-3

GRIMM VINCZÉNÉL

(Pesten, dorottyanca, Vogelház 16. sz. alatt) kapható: Donizetti: „Linda di Chamounix“ teljes zongorakivonat, német és olasz szavakkal 15 fr. — kr.e.p. ugyanaz, szavak nélkül 7 — 30 — Strauß: „Die Fantasten“ keringők zongorára 45 — 30 — könnyű modorban 30 — 30 — négykézre 1 — 15 — violín- és zongorára 45 — 30 — quartettre 1 — 15 — zenekar számára 2 — 30 — gitárra 30 — 30 —

Gabonár, váltó garasokban.

Table with columns for location (Pesten, Szegeden, Komáromban, Uj-Becsén, Baján, Nagyszombatban, Győrött, Pozsonyban, Veszprémben, Mosonyban, Temesvárott, Sopronyban, Beszterezebányán, Miskolcson, Kassán) and rows for different grain types (Tisztább, Kétszeres, Rozs, Árpa, Zab, Kukorica, Köles) with corresponding prices.

Tulajdonos: Borsos Márton. — Nyomatja Tratner-Károlyi uriuteza 453.

Haszonbéri arverés.

Néhai Szakóczy Endre ur tőmegéhez tartozó ns pestmegyei T. Szele határában találtató részjószág — melly 15 és 1/2 holdnyi belső telek, 41 h. majorsági szőlő, — 477 h. szántó és kaszáló földből egy tagban, — és 303 h. legelőből áll, — két szárazmalommal, dézmas szőlőkkel, juh és marhaistállók, magtárral, s más épületekkel — szóval: e birtokrészt után járandó minden néven nevezendő haszonvételekkel együtt folyó évi november 22én a helyszínen 4 egymást követő évre arverés útján haszonbérbe fog adatni

Ugyanakkor s követ. napokon mintegy 1060 db juh, 178 db szarvasmarha, több öl széna, tavaszi és őszi szalma, tisztabuz, rozs, árpa és zab s más gazdasági szerekből álló fundus instructus is fog arverés útján készpénzfizetés mellett eladatni. — A bérleni számdékoktól aránylagos bánatpénz kívántatik. — Egyéb feltételek T. Szelén alulírtnál megtekinthetők. Költ T. Szelén oct. 23dikán 1842.

V i c z i á n A n t a l tömeggondnok. 1-3

Haszonbéri arverés.

Közhirre tétetik: hogy ns. H. vesmegyei Pusztamonostor curialis helységben özvegy Vörös Istvánné asszony részjószága — melly 13 hold beltelek; 10¹⁰² h. szőlő, 21 h. lábas erdő; 9 h. irtásföld — 456³⁴⁷ h. egy tagban kihatott szántóföld s kaszálóból: azonkívül 3 órányirát fekvő Gyöngyös városában lévő közös taksás fundusból áll — hozzártatózó alkalmas tiszlakkkal szellér- s cselházakkal, házikerttel, juh- s marhaistállókkal együtt f. e. november 8kán tartandó arverés útján, 1843. évi sz. György napjától számítandó hat egymást követő évre haszonbérbe fog adatni. — Ugyanez alkalommal az egész gazdasági készület is, u. m. ökrök, lovak, sertések, gabona, borok, széna, szalma, trágya, s egyéb gazdasági szerek és házbitorok fognak arverés útján, készpénzfizetés mellett eladatni. A haszonbéri feltételek arverés napján Pusztamonostoron november 5ikeg pedig Pesten váczutca 436. szám alatt if. Hinka József hites köz- s váltóügyvéd úrnál tekinthetők. 1-2

Arverés.

Közhirre tétetik: hogy sz. k. Fejérvár városával határos, a győri utban fekvő Keresztes helységben a vendégfogadó s mészárszék a hozzártatózó földekkel együtt, f. é. novemb. 12én reggeli 9 órakor a helybeli tisztalagnál tartandó arverés mellett három évre haszonbérbe fog adatni. 1-2

Hirdetés.

A nagyméltóságú m. kir. udv. Kinestár rendeletéből ezennel közhirre tétetik, hogy a diósgyőri és tokaji kir. uradalmakban az idén termelt dézma és majorsági borok a legközelebb tartandó szüret alkalmával, vagy annak bevégeztével azonnal arverés útján a legtöbbet ígérőknek elfognak adatni. — Melly nyilvános eladásról a venni számdéklók ezennel értesítetnek. 3-3

Pénzkelet.

Table with columns for location (Bécs, oct. 26án 1842.) and rows for different financial items (5 pcent statuskötelezv középpára, 4 pcent, 3 pcent, 1834ki statuskölessön (500 frt), 1839ki (250 frt), 1839ki (50 frt), Bécsi statusbank köt. 2 1/2 proct., Bankrészevények darabja, Esterházy-sorsszám) with corresponding values.

Dunaviz-állás.

Budán oct. 28kán regg. 4' 9" 6" 0 fölött.

Megjelenik e pol... Hivatalos tudósít... den hirdetés... krajca

Nem-rendes le... bérment

MAGYARORSZ... Halálzás. Gazdas... egyesület. — A va... Pesti szegénygyer... tészeti szakosztá... megék köggyüülé... lási szerencsétlen... (örangyal) ezim... KÜLFÖLD. Sz... zultán megerősít... nyolódások (sat.)... éj Az afghani há... kásokra hozott it... lába küldött meg... Franciaország... Dolgozó-tá-házi st... walden gyűjtemé... közlések.

TÁNCZA. Stat... és csajkás-kerület... ontózesi csatorná... Hivatalos

Mag... 0 cs. kir. — gazgatójává egy... K o m b o l G a s p... 20d évi humanis... ójává pedig C i... ban a II. gramm... legkegyelmesebb...

0 cs. s ap... nos kassai akad... kénevének, B o... Károly pesti kir... nevének, S i k l... gedni méltóztat... Grimm J á... meghalozott.

Pes... G

Végtelen... mellyek bármí... egyes kisebbn... nyi testület e r... lyek együttvév... forrássá tehetik... kis méh, a füve... gyümölcsök, s a... mellyek egy b... jövedelmi kütő... ségesen önté k... jeit, és mi mé... gyak; — mert... vagy nem is tu... nos a cserge... vatagokon hagy... Örömiünk... előtt tisztelt olv... iparműkiállítás... meglepőleg mut... val akarunk óln...

Statistical... tonal hatá

Ezen tartom... érdekes adatoka... a szávamelléki... 261,114 ember le... Zimony és Brod... tehát e népesség... ben 276,000 léle... bon 4000 lakoss... ség levonván a... pedig 317,723 v... miszerint előbbi... lenczeével ért f... tanácsnok által... egy évi szapor... tekintetében pe... 1878 ember.

Ezen össze... rom községére